

d. 2. Juli 1880 sin for den medicinske Doktorgrad skrevne Afhandling: »Uterin-sygdommene som Sterilitetsårsag«. Paa Embeds Vegne opponerede Proff., Dr. C. E. With og Dr. A. Stadfeldt, af Tilhørerne Reservelæge, Dr. E. M. Jacoby og prakt. Læge H. P. Ørum. Graden meddelt d. 13. Juli 1880.

VII. Akademiske Højtideligheder.

I Henhold til Ministeriets Skrivelse af 30. Apr. 1879, se Aarb. f. 1878—79 S. 640, bortfaldt Reformationsfesten for 1879, hvorhos Rektor- og Dekanskiftet foregik d. 10. Nov. s. A. — Festen i Anledning af Hs. Maj. Kongens Fødselsdag fejredes Torsdagen d. 15. Apr. 1880. Universitetets Rektor, Prof., Dr. juris C. Goos holdt Talen*). Indbydelsesskriftet indeholdt en Afhandling af samme: »Den danske Straffeproces i Forhold til Strafferetsplejens Grund-sætninger fra Chr. V's Lov til Nutiden«. 95 S. 4to.

— For at forhindre Overfyldning paa Festsalens Galleri ved akademiske Højtideligheder, Koncerter o. s. v., har Konsistorium fastsat, at der kun maa anbringes 80 Pers. paa hver Side og i Orkesterrummet med dets Floje 70 Pers., i alt 230 Pers. Herom har Konsistorium under 30. Marts 1880 meddelt Bestyrelsen for Studenter-Sangforeningen Underretning. Til de akademiske Fester udstedes der nu Billetter til Galleriet.

VIII. Universitetets videnskabelige Samlinger og Anstalter.

1. Universitetsbibliotheket 1879—80.

(Universitetsbibliothekar S. Birket Smith.)

Bibliotheket har i det forløbne Aar været aabent for Publikum i 260 Dage. I Tiden fra den 13. til den 22. Januar (begge Dage inkl.) maatte det uden for Ordenen holdes lukket paa Grund af en nødvendig Reparation af Varmeapparatet. I Aarets Løb har der været udlaant 15181 Bind (mod 12182 Laanebeviser), medens der i Læseværelserne har været fremtaget 13515 Bind til Brug for 6457 Besøgende. Over Benyttelsen af de Bøger, som henstaa i Læseværelsernes Haandbibliothek, har der efter Sagens Natur ikke kunnet føres noget Regnskab.

Bogsamlingen er i det forløbne Aar som sædvanlig blevet forøget dels gjennem den befalede Aflevering af dansk Literatur, dels gjennem Indkjøb, dels gjennem Udvexling med fremmede Universiteter, dels endelig gjennem Gaver. Af de sidste er der baade fra Ind- og Udlandet modtaget en stor Mængde, og flere af dem have været meget værdifulde. Særlig fortjene at fremhæves: 1) En betydelig Mængde, mest lærde periodiske Skrifter, afgivne — i Lighed med, hvad der alt i en Aarrække har fundet Sted — til Bibliotheket af det kgl. danske Videnskabernes Selskab. Det er paa faa Undtagelser nær alle de Skrifter, som

*) Trykt under Titelen: „Om stats-universiteter“ i Nordisk Tidsskrift, utgifven af Letterstedtska Föreningen, sjunde häftet 1880.

Selskabet i Aarets Løb har modtaget ved Udveksling med fremmede lærde Selskaber, og de ville findes nævnede i den Bogfortegnelse, som trykkes i Oversigterne over Selskabets Forhandlinger. 2) Nogle hundrede Bind, mest af juridisk, statsøkonomisk, politisk, historisk og filosofisk Indhold, skjænkede af Gehejmeetsraad, Højesteretsassessor, Dr. jur. A. F. Krieger, der paa lignende Maade gennem en længere Aarrække har beriget Bibliotheket med mange tusinde Bind, ofte af stor Betydning og Værdi. 3) De svenske Kamres Forhandlinger fra 1867 til 1876, i alt 215 Bind, afgivne af det kgl. danske Gesandtskab i Stokholm gennem Udenrigsministeriet. 4) En næsten fuldstændig Samling af Skrifter af og om Joh. Ewald, skjænket af Boghandler E. L. Thaarup, der i tidligere Aar har foræret Bibliotheket ganske tilsvarende Samlinger af Skrifter af og om J. H. Wessel, P. A. Heiberg og M. C. Bruun. 5) Et stort Pragtværk, skjænket af den kgl. nederlandske Regering: Bôro-Boedoer op het Eiland Java. Leiden. 1873. Fol. Med hollandsk og fransk Text af C. Leemans.

I øvrigt finder Bibliothekaren Anledning til at fremhæve, at der fra det Afsnit af det forløbne Aar, som ligger forud for hans Embedstiltrædelse, ikke foreligger noget Materiale, som kunde sætte ham i Stand til at nævne alle de enkelte Givere eller Gaver. Efter det angivne Tidspunkt (i Januar 1880) har Bibliotheket modtaget Gaver fra følgende Institutioner og Enkeltmænd:

Det danske Udenrigsministerium; statistisk Bureau; det kgl. Søkaart-Arkiv; det kgl. danske Videnskabernes Selskab; det kgl. nordiske Oldskriftselskab; Direktionen for Frederiks Hospital; Direktionen for de sjællandske Jernbaner; Direktionen for Kreditforeningen af Grundejere i Fyns Stift; Bestyrelsen for Kronprins Frederiks Fond; Direktionen for Kjøbenhavns Tivoli; Bestyrelsen for det Reiersenske Fond; det store kongelige Bibliothek; Kjøbenhavns Magistrats 2den Afdeling; det krigsvidenskabelige Selskab; den kgl. svensk-norske Regering; Redaktionen af Nordiskt medicinskt Arkiv; Upsala Universitets meteorologiske Observatorium; Direktionen for det civile Medicinalvæsen i Norge; det kgl. preussiske statistiske Bureau; det kgl. sachsiske statistiske Bureau; den kgl. nederlandske Regering; Universitetet i Utrecht; den kgl. belgiske Regering; Forstanderne for British Museum; the Pathological Society of London; the Zoological Society of London; the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland; the Secretary of State for India in Council; the Madras Government; the Government of Bengal; Universitetet i Melbourne; Direktionen for the Geological Survey of Canada; the Office of the Surgeon General, U. S. Army; det kejs. russiske Undervisningsministerium; det kejserslige Observatorium i Moskou.

Kjøbmand F. W. Andersen, Assens; Frøken M. A. Bang; Dr. phil., Overlærer J. P. Bang, Viborg; Ingeniør W. Benzou; Hr. F. Bertini; Dr. med. V. Bokkenheuser; Fængselsdirektør F. Bruun; Dr. phil. Burman Becker; Grosserer J. M. Caen; Kaptejn J. Collin-Lundh; Stiftamtmand Dahlstrøm; Grosserer J. Des-sauer; Professor, Dr. phil. H. C. C. Engelhardt; Civilingeniør T. A. English; Skolebestyrer P. B. Fenger, Aarhus; Dr. phil. P. E. A. Fahlbeck, Lund; Rektor O. Fibiger, Horsens; Borgmester Friedrichsen, Vordingborg; Boghandler G. E. C. Gad; Bibliotheksassistent S. Gjellerup; Premierlieutenant H. Grandjean; Pastor N. P. Grunnet; Frøken I. Hannover; Hr. D. A. Hawkins, New York; Justitsraad F. Hegel; Oberst V. Hoskiær; Cand. theol. W. C. Jacobsen; Bibliotheksassistent J. Th. Jensen; Bankdirektør J. Israelsen; Dr. theol. C. H. Kalkar; Boghandler

Knobelauch, Kristiania: fhv. Subrektor Krarup-Hansen; Gehejmeetatsraad, Dr. jur. A. F. Krieger; Amtsraadssekretær J. E. Køster; Bankdirektør, Statsrevisor M. Levy; Raadmand H. Liisberg, Aarhus; Pastor A. Listov; Boghandler M. P. Madsen; Apotheker H. P. Madsen; Landinspektør O. Madsen, Slagelse; Frøken J. Magnus; Stud. art. C. Melbye; Kand. Mygind; Kammerraad E. M. Møller, Ringkjøbing; Greve F. A. von Noer, Holland; Overformyndet Th. Petersen; Boghandler C. Rasmussen, Chicago; Premierlieutenant O. Rosendahl; Boghandlerne Reitzel; Bogbinder Salto; Cand. pharm. A. Schleisner; Dr. phil. O. Siesbye; Professor G. Storm, Kristiania; Overlæge, Dr. med. F. Trier; Musikhandler C. Warmuth, Kristiania; Orientalisten C. W. West, München; Professor A. A. Wolff; Professor E. Wölfflin, München.

Idet Bibliothekaren i øvrigt angaaende flere, Bibliotheket vedrørende Forhold og Sager maa henvise til andre Afsnit af Aarbogen, skal her endnu kun anføres, at efter at det ved Ministeriets Skrivelse af 17. Febr. 1880 var blevet ham til-ladt at anvende et Beløb paa 400 Kr. aarlig, som var sparet af Bibliothekets Assistancesum, til extraordinær Medhjælp af forskjellig Art, have i den senere Del af Aaret de Herrer Candd. mag. K. Nyrop og C. Bartholin suksessive været sysselsatte i Bibliothekets Tjeneste. Da de imidlertid paa Grund af det ringe Vederlag, der kunde bydes dem, kun have kunnet være til Disposition i en Del af Bibliothekets daglige Arbejdstid, har den saaledes ydede Assistance kun i ringe Grad kunnet afhjælpe det stadig føleligere Savn af større Arbejds-kraft ved Bibliotheket.

2. Den botaniske Have 1879—80.

(Professor Didrichsen.)

A. Haven.

I Aaret 1880 ere de daglige Arbejder udførte i sædvanlig Udstrækning. Busketterne og alle Grupper for de fleraarige Planter ere dels vintergravede, dels gennemgaaede i Foraarsmaanederne. Borttagelsen af de Træer og Buske, der trykkede dem, som skulle blive staaende, er fortsat over hele Arealet. For saa vidt muligt at formindske den Ulempe, der ved en, desværre meget hurtig ind-trædende Forsvinden eller Forblanding af Etiketterne foraarsages, er der i Som-merens Løb udført et Forsøg, der vil blive fortsat. Alle Træer og Buske, navn-lig de, som for dette Tilfælde ere ombestemte, ere nu, foruden deres almindelige Navne-Etikette, forsynede med en Zinkplade, der har et indslaaet Slægts- og Arts-Numer og er fastgjort med Zinksøm, medens Pladerne paa de svagere Stammer ere hæftede med Kobbertraad.

Som sædvanlig er den ene Del af det toaarige og Halvdelen af det etaarige Kvarter reolet, medens Kvartererne for de medicinske og danske Planter ere vin-tergravede. Til Planterne i det danske Kvarter er der anskaffet 160 Porcellæns-etiketter paa Jærnstativer. Græsplænerne ved Roserne og ved Skjærplanterne, som ogsaa 3 andre, men mindre Plæner, ere omgravede og atter tilsaaede.

Den kolde og regnfulde Sommer og den tidlige Frost i Efteraaret 1879 bevirkede et usædvanlig stort Tab af fleraarige urteagtige Frilandsplanter, ligesom

ogsaa Roserne led meget. Virkningen paa Træer og Buske viste sig i en meget tarvelig Blomstring i 1880; derimod tabtes kun faa af disse Planter. Et meget heftigt Tordenvejr med Regnskyl den 25. Juli 1880 bortførte paa Bakken ved Hængeasken ikke alene hele Grus- og Pakstenslaget, men skar endogsaa Render i den faste Lergrund paa omtrent en Alens Dybde. Ogsaa de andre Gange led meget. Stormen d. 21. Oktbr. væltede et større Antal Træer, saaledes at Rødderne til den ene Side vare helt udtrukne af Jorden. De bleve rejste og til Dels forsynede med Pæle. Kun nogle faa Popler brækkedes.

Søndagften d. 15. Juli dalede en Luftballon fra Tivoli ned i det toaarige Kvarter. En Mængde Folk trængte ind i Haven, navnlig over Stakittet. Da jeg Morgenen efter var paa Stedet, saa det slemt ud; men Jordens Tørhed og Støv bidrog dog meget til, at man kunde antage, at der var sket nogen betydelig Skade. Efter at 2 Mand i 2 Dage havde ordnet Kvarteret og dette strax efter fik en rigelig Regn, viste det sig, at de fleste Planter vare levende, og mange af dem blomstrede efter den Tid og bare Frø. Skaden var saa meget mindre, som der alt forinden var samlet en Del Frø. Men medens dette Tilfælde saaledes gik taalelig af, kan det jo ikke betvivles, at hvis Ballonen ved en næste Lejlighed faldt f. Ex. paa et af Drivhusene, vilde Skaden kunne blive meget betydelig, og for en saadan Muligheds Skyld vilde det formentlig være af nogen Betydning at erindre, at Tivoli i Aar i Kontrakten med Luftskippersken havde betinget sig at være aldeles sagesløs lige over ethvert Tilsvær, som Ballonen kunde give Anledning til.

I Stakittet omkring Haven er en Del Rundstokke fornyede; men det viser sig allerede nu, at ikke blot mange Rundstokke, men ogsaa en Del af Pælene ere raadnede, og at hele Stakittet i høj Grad trænger til at males.

I Beretningen for i Fjor gjorde jeg opmærksom paa, at en Del Abies-Arter havde lidt meget, og jeg henledede derhos Opmærksomheden paa, at Kloaken fra Observatoriet var i betydelig Uorden. Det er ganske afgjort, at den store Dødelighed blandt Granerne er betinget af Kloakvandet, og en Omgravning og Nyplantning vil ikke kunne finde Sted, førend den nu næsten nøgne Del af Bakken er sikret mod Vandet. Jeg haaber fremdeles, at Kloaken vil blive ført bort fra Haven.

De i Væxthusene stadig tilbage vendende Arbejder ere udførte som sædvanlig. Bregnehejene i F 3 maatte i Aar atter omlægges og beplantes paa ny, da Planterne vare blevne for store. I Akvariet har *Netumbium speciosum* været Midtplante; baade den og Arterne af *Nymphæa* have i Aar blomstret særdeles godt. Af mere fremtrædende Planter, der i Aar have blomstret for første Gang, kan nævnes *Ataccia cristata*, *Agave foetida*, med en 18 Fod høj Blomsterstængel, og *Amorphophallus Rivieri*, hvis Blomsterkolbe var 31 Tommer lang, og hvis Blad i Sommer havde en Længde og Bredde af 5 Fod. Blomstrende Dele af disse Planter ere afgivne til Spiritus-Samlingen. Da baade Han- og Hunplanten af *Carica Papaya* blomstrede, blev Hunplanten kunstig befrugtet, og den er nu i Frugt. Af de Planter, der staa i Ballier, ere 21 omplantede, og 11 have faaet nye Ballier. Samlingen af levende insektædende Planter, som var meget lille, er forøget med 3 Arter *Nepenthes*, 2 Arter *Sarracenia*, med *Cephalotus follicularis* og *Dioenææ muscipula*. De træagtige Bregner ere forøgede med 1 *Cibotium*

princeps og 1 *Cyathea medullaris*. Af de 3 store Exemplarer af *Pandanus utilis*, foræredes det ene til Haveselskabet i Gøteborg, fra hvilket botanisk Have har modtaget saa mange gode Planter. I Efteraaret er en usædvanlig stor Omflytning af de større Planter i Palmehuset paabegyndt. *Phoenix spinosa*, der hidtil har været Midtplante, blev flyttet ned paa Gulvet, og den store *Caryota urens*, der var voxet mod Glastaget, blev stillet i Midten; herved bliver det nødvendigt at omflytte alle de store Planter. Der er anskaffet 4 store Jærnbukke til Planterne mellem Søjlerne, ligesom ogsaa 6 spinklere Jærnbukke til mindre Planter. I F er anskaffet 4 Vandbeholdere af galvaniseret Jærn i Stedet for Trækarrene, der vare raadne. Med Fornylelsen og Reparationen af Stilladserne er der fortsat saaledes: i F 1, 2, 3 ere alle Ende- og Baghyller nu lavede af Jærn og Skifer, hvorved hele Huset for alle Hyllers og for Gulvets Vedkommende er forsynet med Jærn, hvor der tidligere var Træ. I F 1, 2 var Hovedstilladset helt raadent og er nu fornyet og dækket med Zinkbakker. I G 1 er anbragt en ny af Tremmer dannet Endehylle. G 2 har faaet et nyt Hovedstillads og en Endehylle; begge af Tremmer. G 3 har faaet For- og begge Endehyller byggede af Tremmer. Da de gamle Hyller raadnede temmelig hurtigt, antager man, at de paa dem anbragte Sten skulde have bidraget til Forraadnelsen. De nye Hyller, der alle ere lavede af Havens egen Snedker, ere nu uden Stenbelægning. I Formerings- og Forsøghusene er der anbragt nye Hyller, der hvile paa indmurede gamle Jærnrør. Søjlerne, Vindeltrapperne og Altanen i Palmehuset ere malede. Ved Varmeapparatet er der indsat 16 Stkr. nye $\frac{1}{2}$ " Haner. Alle de øvrige Haner ere eftersete og slebne. Da den gamle Donkey-Pumpe er aldeles ubrugelig, er der bestilt en ny. Bygningernes Vedligeholdelse er udført som ellers. I Museumsbygningen ere 3 almindelige Kakkellovne forandrede til Magasinovne. I Herbariesalen er opsat en stor Kakkellovnskjærm. Gas er blevet indlagt i Lokalerne Nr. 13, 21, 23 og 24 og Vand i Nr. 13 og 24. De Vinduer, der ikke i Fjor bleve listede, ere blevne det i Aar. Gulvet i Forrummet til Formeringshuset var raadnet i Stumper og Stykker; nu er der lagt Betongulv. Pillerne og Ballustraden paa Perronen ere reparerede; ligeledes Springvandsbassinet. Træbeklædningen paa 9 Spær i Palmehustaget maatte fornyes, ligesom ogsaa Rammestykkerne ved 2 af Vinduerne. Det samme var Tilfældet i Akvariet med en Del Spær og Rammestykker, hvor ogsaa Døren og Beklædningen maatte repareres. Ogsaa i F 4 og i Formeringshuset bleve enkelte Spær, Rammer og Beklædningen dels fornyet, dels repareret.

I Aarets Løb er afgivet 875 Portioner afskaarne Planter. Foruden de til Forelæsningerne leverede, er der afgivet Planter til 27 Skoler, 7 Manuduktører, 56 studerende og til andre Personer. Til 59 botaniske Haver, 12 Gartnere og til private Personer er der afgivet 5285 Portioner Frø. 445 Planter samt Stiklinger og Pødekviste af 132 Arter, ere afgivne til 4 botaniske Haver (Greifswald, Liège, Utrecht og Landbohojskolen) og 23 Gartnere og Haveejere, iblandt disse Haveselskabet i Gøteborg, Landbrugsinstituttet i Alnarp og Ribe Kathedralskole. Fra 40 botaniske Haver og 19 private Personer modtoges 2087 Portioner Frø, hvoraf 1042 ere saaede, foruden dem, der ere saaede under bestemt Numer eller vare Doubletter. Giverne vare Apotheker Benzon (The fra Himalaya), Kommandør Carstensen (fra Madeira), Prof. Ernst (fra Caracas), Frederiksen (fra Ny Zeeland), Prof. J. Lange (fra forskj. Steder), Grev Moltke (Alpeplanter), Seminarielærer H.

Mortensen (danske Planter), Urtekræmmer H. A. Møller (Bertholletia), Kaptejn Normann (tropiske Planter), Dr. C. M. Poulsen (fra Kalifornien), Etatsraad Riise (fra Madeira), Grosserer H. Puggaard (Nephelium Litchi), Kand. Rüttau (danske Planter), Gartner Ulriksen fra Alnarp (Palme), Hs. kongelige Højhed Prins Valdemar (fra Vestindien), Dr. Warming (fra Brasilien og Grønland). Der er modtaget 143 forskellige Planter fra 3 botaniske Haver og fra 17 private Gartnere og Haveejere; fra 8 botaniske Haver modtoges en Del Løgknolde. Giverne vare: Medhjælper Bonfils, Gartner Hansen hos Enkefru Hage, Handelsgartner C. Hansen, Assistent Helveg, Stud. mag. Th. Holm, Kaptejn, Brygger Jacobsen (stor Cibotium), Kæmmerer Lindberg i Stokholm, Løves Handelsgartneri (Cyathea medullaris), Direktør Løvegren ved Haveselskabet i Gøteborg (Gesneria og Dioenæa muscipula), Grev Moltke til Nørager, Grosserer H. Puggaard (2 Arter Nepenthes byttede mod andre Arter), Lærer Rasmussen, Etatsraad Riise, cand. pharm. Rüttau, cand. mag., Assistent Samsø Lund, Admiral Schulz, Gartner Ulriksen paa Alnarp, de botaniske Haver i Greifswald, Hamburg (insekttædende Planter i udmærkede Exemplarer) og Utrecht.

Der er i 1880 udstedt 204 Adgangskort til Haven, nemlig til 7 studd. mag., 52 studd. med., 5 studd. art., 71 studd. pharm., 27 Lærerinder, 23 Lærere, 1 Veterinær, 1 Seminarist, 16 Botanikere og Zoologer.

Adgangskort til Væxthusene paa de Tider, hvor Adgang ellers ikke er tilladt, er udstedt til 11 Manuduktører, 25 studerende og 6 Blomstermalere. Af Skoler have 4 til bestemte Tider gjentagende haft Adgang, medens et større Antal Skoler har haft Adgang for en enkelt Gang. Af Betalingskort er solgt 1 for enkelt Person og 1 for Familie. Forsøgshaven har atter i Aar været benyttet af Bibliothekar Kjærskou og Assistent Samsø Lund, og Haven har for at fremme disse Mænds biologisk-botaniske Forsøg afgivet 363 Arbejdsdage. For saa vidt Forsøgene angaar Kaalarternes Naturhistorie, ere de nu sluttede, medens Assistent Samsø Lund fortsætter sine Forsøg med andre Kulturplanter.

B. Samlingerne.

a. Herbarierne have modtaget følgende Forøgelser: 1) afdøde Pastor M. T. Langes Mosherbarium, 2den Halvdel (kjøbt); 2) en Samling islandske Mosser (98 Arter), skjænket af Adj. Grønlund; 3) 211 Arter (257 Expl.) grønlandske Planter, skjænkede af Kommissionen for Ledelsen af Undersøgelsen af Grønland; 4) 32 Arter fra Rhinlandene, skjænkede af cand. mag. O. G. Petersen; 5) omtrent 300 Arter af ostindiske og afghaniske Planter, skjænkede af Museet i Kew; 6) en Samling afrikanske Planter, skjænkede af Dr. Schweinfurth; 7) en Art af Birk fra Dr. Warming; 8) 20 Arter af nyzeelandske Bregner, meget elegant behandlede, skjænkede af Hr. Arkitekt Julius Toxværd. I Liebmanns mexikanske Herbarium er fortsat med Interkalationen af bestemte Familier, hvad der ogsaa har fundet Sted ved Ørstedes centralamerikanske Planter. Combretaceernes Familie er særlig gennemgaaet og bestemt. Det Forskålske Herbarium er revideret. De i Sommer modtagne ægyptiske Planter, samlede af Schweinfurth og Pfund, ere gjorte færdige til at interkaleres. Det i Fjor begyndte Interkaleringsarbejde i Generalherbariet er fortsat. Samtidig med, at de fleste af Havens Træer og Buske

i Sommer bleve sikrede mod Tab af Navn, ved at der fastgjordes numererede Zinkmærker paa dem, blev der afskaaret Exemplarer for det almindelige Herbarium. Disse (2320 Numere) ere tørrede og, tillige med 1600 i Fjor tørrede, heftede paa Papir. De fleste af disse Specimina ere forsynede med Navn.

b. Samlingen af tørre Sager er blevet forøget med 27 Numere, dels som Gaver fra DHrr. Gaardejer Groth, Kand. Th. Holm og cand. pharm. Rützou, dels indsamlede af Dr. Warming og botanisk Gartner Friedrichsen. Samlingens sluttelige Ordning og Opstilling er fortsat.

c. Samlingen af Spirituosa er blevet forøget med omtrent 225 Numere, dels som Gaver fra Hr. Th. Holm, dels ogsaa og for største Delen samlede i Haven af Undergartner Bremer, botanisk Gartner Friedrichsen, Bibliothekar Kjærskou, Assistent Samsø Lund og Dr. Warming. Samlingens Ordning og Interkaleringen var fortsat til ind i Efteraaret; men hele Samlingen maatte da flyttes ned i Parterret, for at Haandværkerne kunde komme til at indrette og opstille det nye Inventarium a: Skabe og Montrer, og det vil vare nogen Tid inden de nymalede Flader kunne tage imod de med Spiritus fyldte Glas.

d. Bibliotheket har modtaget Fortsættelser af 40 Tidsskrifter. Heraf ere 2 Gaver fra det kgl. danske Videnskabernes Selskab og det kgl. bayerske Videnskabernes Akademi. Af andre Værker har Bibliotheket modtaget 202, hvoraf 13 ere Fortsættelser og 42 Gaver fra det kgl. danske Videnskabernes Selskab, Civilisten, Universitetsbibliotheket, Kommissionen for Ledelsen af Undersøgelser i Grønland, Selskabet for Havedyrkningens Fremme, samt fra DHrr. Konservator Cogniaux, Prof. Didrichsen, Bibliothekar Kjærskou, Professor Lange, Dr. Lindberg, Direktør Møller-Holst, Docent Pedersen, Justitsraad Petit, Professor Regel, Seminarielærer Røstrup, Professor Schomburgk og Docent Warming. Bibliothekets Læsestue er blevet benyttet af 174 Personer; der er sket Udlaan til 358 Personer, og de udlaante Bøgers Antal har været 561 (609 Bd.).

3. Det zoologiske Museum 1879.

Første Afdeling.

(Professor Reinhardt.)

Ordningsarbejder og Opstilling. Den i 1878 begyndte Sammenordning, Bestemmelse og Etikettering af det ikke udstillede, men i Magasinglas henstaaende, betydelige Forraad af for en stor Del hidtil ubestemte Slanger er blevet fortsat og tilendebragt i det forløbne Aar. Fremdeles er den for flere Aar siden begyndte Ordning, Bestemmelse og Katalogisering af den systematiske Fuglesamling, omfattende saa vel den udstoppede og udstillede Del af Samlingen, som ogsaa de meget talrige ikke udstillede, men i Skuffer under Udstillingsskabene opbevarede Skind, blevet fortsat i 1879, men har paa Grund af andre, meget omstændelige Arbejder, som ville blive omtalte i det følgende, ikke kunnet blive fremmet med den ønskelige Kraft. Der er begyndt paa Ordningen af Rovfuglenes særdeles vanskelige Orden, og navnlig begyndt med de i Skuffer opbevarede Skind; af disse ere de til Familien Vulturidæ, Familien Falconidæ (med Undtagelse af Underfamilien Polyborinæ), endelig til Underordenen Pandiones hørende Arter gennemgaaede, i alt 181 Skind henhørende til 67 Arter. Desuden er i

alle Afdelingens Samlinger saadanne Berigtigelser og Ændringer i de ældre Bestemmelser, som Videnskabens Fremskridt have gjort nødvendige, blevne foretagne. Endelig er der i de til Afdelingen hørende Dyrklasser præpareret, opstillet og indlemmet i Samlingen følgende, dels i Aarets Løb anskaffede, dels af de ældre magasinerede Forraad udtagne Gjenstande:

1. Den almindelige Pattedyrsamling: 5 udstoppede og 1 i Spiritus opstillet Pattedyr, i alt 5 Arter; fremdeles 30 Pattedyr-Kranier, henhørende til 18 Arter.

2. Den almindelige Fuglesamling: 11 udstoppede, til lige saa mange Arter henhørende Fugle, hvoriblandt særlig Grus *viridirostris* fra Daurien fortjener at fremhæves som en i Museerne meget sjælden Fugl; fremdeles to af den saakaldte Skrædderfugls (*Orthotomus*) mærkværdige Reder, de første, som Afdelingen er kommet i Besiddelse af; endelig et Skelet af en sjældnere Papegoje (*Licmetis tenuirostris*) og et Kranie af Kæmpebekkasinen, (*Scolopax gigantea*).

3. Krybdyr- og Paddesamlingen: 15 i Spiritus opstillede Krybdyr (10 Arter), hvoriblandt den sjældne og interessante Skildpadde, *Testudinella horsfieldii* fra Taschkend i Centralasien og den madagaskarske Slange, *Heterodon madagascariensis*, end videre to Skaller af *Testudo radiata*, et meget smukt udstoppet Exemplar af en 8 Fod lang Kaiman fra Paranafloden (*Alligator latirostris*) og et Æg af en Krokodil fra Vestafrika, rimeligvis *Crocodilus vulgaris*. Af Padder er der opstillet i Spiritus 12 Stykker (10 Arter), hvoriblandt særlig fremhæves to store og fortrinlige Exemplarer af *Siren lacertina* og *Amphiuma means*.

4. De særlige dansk-favnistiske Samlinger: 10, til 8 Arter henhørende Pattedyr, 8 i Spiritus og 2 udstoppede; særlig fremhæves en Polarræv, skudt ved Hansted i Nærheden af Thisted. Den maa utvivlsomt være undsluppet fra Fangenskab et eller andet Sted; men det er mærkeligt, at den har kunnet naa saa langt ind i Landet paa sin Flugt. 15 udstoppede, til 13 Arter henhørende Fugle, hvoriblandt fremhæves en ensfarvet rødbrun Varietæt af *Stercorarius pomarinus*, det første, Afdelingen er kommet i Besiddelse af, samt et første Exemplar af den første Gang i 1873 ved Færøerne truffne *Puffinus fuliginosus*. Fremdeles ere 33 præparerede Skind og to ved deres ringe Størrelse mærkelige Æg af den islandske Jagtfalk føjede til den danske Fuglesamling, som saaledes i alt har faaet en Forøgelse af 46 Fugle og 2 Æg. I den danske Paddesamling er der opstillet i Spiritus 17, til 5 Arter henhørende Individuer.

5. Den palæontologiske Samling, Det hele meget store Forraad af Navlevsvin-Levninger fra de brasilianske Knoglehuler er blevet kritisk gennemgaaet, bestemt og ordnet; fremdeles er omtrent en Snes Knogler, navnlig fra Platalandenes pleistocene Lag, henhørende til 9 Arter af uddøde Dyr (*Myloodon*, *Dasyppus*, *Toxodon*, *Elephas*) blevne bestemte og opstillede.

Tilvæksten. I den neden staaende Oversigt ere nogle mindre betydelige, paa forskjellig Maade erhvervede Forøgelse forbigaaede.

I. Gaver. 1. Fra Forpagter Dorph-Petersen, cand. mag. Trausted, Grosse-
rer Bloch, Kammerjunker Grevenkop-Castenskjold, Proprietær N. Lund, Forpagter
Soltoft, Stud. med. Krabbe, Pastor Visby, Hr. Jensen-Tusch og Hr. J. Sørensen
17 frisk skudte, danske Fugle. 2. Fra Dr. Lausen, R., i Buenos Aires, det allerede
oven for nævnte Skind af en stor 8 Fod lang Kaiman fra Paranafloden. 3. Fra
Hofjægermester Benzon, tre smaa Pattedyr og 43 Krybdyr og Padder fra Platalandene,
alle i Spiritus, henhørende til nogle og tredive Arter; desuden et meget smukt

Kranie af en Kaiman fra Paraguay-Floden og nogle Skeletdele af Pattedyr og Fugle, ligesom de fornævnte Gjenstande samlede paa hans Rejse til Sydamerika. 4. Fra Kjøbmand V. Hansen i Fort Elisabeth (Sydafrika) 10 Fugle, henhørende til lige saa mange Arter. 5. Fra Apotheker E. Staal i Valencia (Sydamerika) en lille Unge af et Bæltedyr (*Dasyus novemeinctus*) og 8 forskellige Krybdyr og Padder, alle i Spiritus, blandt hvilke nogle for Afdelingen nye og interessante Arter. 6. Fra Frøken Sørensen og Hr. Kammerjunker, Overdommer Holten, 22 ægyptiske Krybdyr og Padder, som desværre havde været opbevaret i meget for stærk Spiritus og derved vare blevne haarde og indskrumpede. 7. Fra Skibsfører Thomsen, 3 ostindiske Krybdyr. 8. Fra Etatsraad Riise, to Slinger fra Vestindien. 9. Den zoologiske Haves Bestyrelse, til forskjellig Tid i Løbet af Aaret ti i Haven døde Dyr, 2 Pattedyr og 8 Fugle.

II. Ved Kjøb og Bytning. a. Pattedyr: Et Skelet af en *Odobænus ros-marus*, ♀, to Skeletter af *Phoca grønlandica*, ♂♀, to Skeletter af *Beluga leucas*, ♂♀, et Skelet af en halvvoxen Finhval, *Balænoptera rostrata*, 3 Fostre i Saltlage af Hvalros, *Odobænus rosmarus* og af *Beluga leucas*; alle købte. Endelig et Skind af et Næbdyr og tre Skind af sydevropæiske *Studmus*; købte. b. Fugle: 7 russiske Fugle, nemlig *Turdus ruficollis*, ♀ og *atrogularis*, ♀ *Lanius homeyeri* ♂ og major, ♀ *Aquila clanga* og *orientalis* samt *Buteo ferox*; alle købte. 5 færøiske og 22 islandske Fugle, tilsammen 16 Arter, alle købte. c. Krybdyr og Padder: En Slange fra Madagaskar, *Heterodon madagascariensis*, tilbyttet. En *Amphiuma means* og en *Siren lacertina*, begge købte.

Eftersyn og Konservation. Det sædvanlige aarlige Eftersyn har været foretaget; men der har desuden været udført et ekstraordinært, nærmest Konservationen vedkommende Arbejde. Hvor godt Udstillingsskabe endog forfærdiges, kan det naturligvis ikke ganske forhindres, at Støv trænger ind i dem. I Aar har det vist sig nødvendigt, første Gang siden Museet aabnedes i 1870, at rengjøre Skabene indvendig, hvad selvfølgelig medfører, at de maa fuldstændig tømmes. Skjøndt der jo ved denne Lejlighed ikke har været Tale om andet end en Udflytning og atter Indflytning af de samme Gjenstande paa den samme for dem bestemte Plads og disse Gjenstandes Aftørring og Afpudsning, er allerede dette et meget betydeligt og langvarigt Arbejde, og da tilfældige, uforudsete Omstændigheder have bevirket, at den manuelle Hjælp, som under regulære Forhold vilde have været tilstede, kun for en ringe Del har staaet til Raadighed og ikke kunde erstattes ved uvante, i den Anledning lejede Medhjælpere, er Arbejdet i en uforholdsmæssig Grad kommet til at hvile paa Afdelingens Konservator og Præparator og paa mig selv, hvoraf det da naturligvis atter er blevet Følgen, at der i andre Retninger ikke har kunnet blive udrettet saa meget som ellers. Imidlertid er det dog lykkedes, om end med Anstrængelse, at faa Arbejdet udført med Undtagelse af Rengjøringen af Skabene i den palæontologiske Samlings tvende Værelser, og at udføre det, uden at Afdelingen saa meget som en eneste Gang har været lukket paa de offentlige Dage.

Afdelingen har som sædvanlig været meget stærkt benyttet af de forskjelligste Slags studerende uden for den Tid, paa hvilken Museet staaar aabent for Publikum. Der har været uddelt 91 Adgangskort, 35 i det første, 56 i det andet Halvaar, og af disse Kort have 4 været udstedte til Manuduktører, som have medbragt deres Elever og benyttet Afdelingens Samlinger til disses Undervisning. Ældre

studerende have paa Anmodning faaet de Gjenstande, som de ønskede at undersøge nærmere, udtagne af Skabene; at Afdelingen saaledes har været af væsentlig Nytte for Studiet, vil ikke kunne miskjendes, og er i og for sig meget tilfredsstillende; men det er en Selvfølge, at dens stærke Benyttelse ogsaa stiller forøgede Krav paa Bestyrerens og Konservatorens Tid.

Anden Afdeling.

(Etatsraad Steenstrup.)

Fiskesamlingen. Ordningsarbejderne skyldes som sædvanlig alene Dr. Lützens kyndige og ufortrødne Virken. Han er naaet 1) til en Afslutning af Bearbejdelsen og Opstillingen af de tilbage staaende Dele af den store Fiskefamilie Scomberoidei (Makrel-Familien, herunder indbefattet ikke alene Günthers Carangidæ, men flere andre Smaagrupper, som nu oftere stilles uden for denne Familie, f. Ex. Sværdfiskene (Xiphioidei), Sphyræna, Tetragonurus o. s. v.). Der meddeles neden for*) i sædvanlig Form en Oversigt over, hvad der nu af denne Familie er opstillet og paa forskjellig Maade opbevaret i Museet, saa vel som over det Bidrag, der hertil er leveret af de forskjellige nu forenede Samlinger. Dernæst 2) til Revision og Opstilling af Familien Skælfinnefiskene (Squamipennes eller Chætodontidæ) (med Toxotidæ og Hoplegnatidæ), 3) og af de saakaldte »Rørmunde« eller Pibefiske (Aulostomi: Fistularidæ og Centriscidæ), med Hensyn til hvilke der ligeledes henvises til neden staaende Oversigt, samt 4) af Lycodes-Slægten (en med Aalekvabberne beslægtet højnordisk Fiskeslægt, repræsenteret i Museet især af grønlandske og islandske Arter); og endelig 5) den lille, for Kridtformationen karakteristiske helt uddøde, mærkelige Gruppe: Hoplopleurides (Dercetiformes), nu repræsenteret i Museet af 3 Slægter og 5 Stykker.

Ved Assistance af Adjunkt Wich og stud. mag. Berg er der end videre foretaget en foreløbig Ordning og Katalogisering af Familierne Gadidæ (Torskene), Anabatidæ (= Chersobatæ, »Krybefiske«) og Pomacentrini (Cteno-Labridæ), med hvilke Grupper endelige Revision, Opstilling o. s. v. der snarest muligt vil blive fortsat.

Museets Skeletsamling er blevet forøget med Skeletter eller Kranier af Anarrhichtys felis (Kalifornisk Sø-Ulv), Macrodon trahira, Leporinus elongatus,

*)

	Slægter.	Arter (Individer).	Arter (og Indiv.) i det tidl. kgl. naturh. Mus.	Arter (og Indiv.) fra Univ. zool. Mus.	Arter (og Indiv.) fra Univ. fysiol. Mus.	Arter (og Indiv.) fra Galatheasaml.	Exemplarer					Skeletter og
							Opstillede i Cylinderglas.	i Supplementglas.	i Rørglas.	Udstoppede.	Fossile.	
Scomberoidei ..	62	161 (1158)	87 (236)	111 (754)	37 (47)	58 (121)	347	234	456	4	33	4
Squamipennes etc.	13	41 (224)	24 (65)	29 (109)	10 (17)	12 (33)	105	76	12	28	„	4
Aulostomi ..	5	10 (61)	5 (15)	8 (34)	4 (7)	2 (5)	27	12	16	4	„	4

Prochilodus argenteus (3 Arter af Karpelax eller Characiner), *Trigla gurnardus* (Knurhane), *Cottus scorpius* (grønlandicus) (Ulk), *Lycodes reticulatus*, *Trachurus Cuvieri*, *Pelamys chilensis*, *Acanthocybium Solandri*, *Oreynus germo* (Albacora), *Caranx Blochii*, *Thynnus pelamys* (Bonite), *Conger vulgaris* (Havaal) samt Skeletpartier af *Mola rotunda* (Klumpfisk). Desuden ere flere ældre Fiskeskeletter af de i Aarets Løb reviderede Grupper blevne eftersete, rensede og omstillede, og det samme er Tilfældet med enkelte af de ældre udstoppede Fiske; af nyt er der tilkommet en udstoppet *Tetrodon* (Pindsvinefisk) fra Reunion, en stor *Carcharias lamia* (Hvidhaj), en *Acanthias vulgaris* (Pighaj) og en meget stor Rødspætte fra Frederikshavn.

Foregøelserne have været følgende: 1) Kjøbt af „Stazione Zoologica“ i Neapel: 9 Arter af makrel- og flynderagtige Fiske fra Middelhavet, til Supplering af Museets Samling og til Oplysning om bestemte Spørgsmaal. 2) Kjøbt af Præparatorerne »Gal Frères« i Nizza: Skind af 6 middelhavske Makrelfiske, til Udstopning, samt af 2 Haj-Arter (*Notidanus griseus* og *Somniosus rostratus*), af sidst nævnte tillige et Exemplar i Spiritus; ligeledes et lille Pighaj (*Spinax*)-Foster og *Torpedo*-Foster (elektrisk Rokke). 3) Af Kand. Winthers Bo modtaget som Gave: 25 Arter af mindre Fiske og Fiskeyngel fra forskjellige Verdensdele (Norge, Middelhavet, Brasilien, Atlanterhavet) samt nogle ichtyotomiske Præparater og en Suite mikroskopiske Præparater til Oplysning af enkelte Forhold i Fiskenes Bygning. 4) Fra Skibsfører Thomsen: 30 Arter, indsamlede ved Batavia, i Madura- og Surabaja-Strædet o. s. v. 5) Styrmand Corneliusen: 11 Arter, de fleste fra Mauritius, et Par fra Atlanterhavet. 6) Konservator Conradsen: 11 Arter af exotiske Fiske i yngre Exemplarer. 7) Lærer Wulff: 13 Arter af vestindiske Fiske i yngre Exemplarer. 8) Apotheker Staal i Valencia: 7 Arter af sydamerikanske Ferskvandsfiske, af Mallernes, Flodløbefiskenes og Karpelaxenes Familier. 9) Fra Professor Roemer og Mineraliehandler Damon tilbyttet 6 Arter af fossile Fiske fra forskjellige Formationer. 10) Fra Mineraliehandler Stürtz i Bonn: 7 Arter af fossile Fiske fra Libanons Kridtformation i gode Exemplarer.

Desuden modtoges mindre Gaver fra Etatsraad Riise, Adjunkt Juel, Pedel Sahlertz, Student Søborg, Lieutenant Vandel og Konservator Collett.

De mærkeligste Exemplarer af danske Fiske, hvoraf Museet er kommet i Besiddelse ere: 1) en Vaagmær, indsendt af Byfoged Frich i Skagen, og 2) en Klumpfisk, indstrandet ved Kalø og ved Adjunkt Hoffmeyers Bistand erhvervet for Museet. Bidrag til Danmarks Fiskefavna ere desuden indsendte af nys nævnte Byfoged Frich, af Havnefoged Birch, Birkedommer Fiedler, Adjunkt Feddersen, Kand. Winthers Bo (30 Glas med danske Smaafiske), Fisker Willumsen, Dr. Warming, Kand. Collin, Adjunkt Juel, Kroejer Petersen i Hornbæk og Hr. Løve. Af Bidrag til Færøes Fiskefavna er indkommet fra Sysselmand Müller og Pedel Sahlertz 2 Exemplarer af Vaagmæren (*Trachypterus arcticus*) og til Grønlands 3 Arter af Fiske ved Kolonibestyrelsen Lytzen.

Ormesamlingens Foregelse falder med ganske enkelte Undtagelser paa den danske Afdeling, men er da ogsaa der ganske betydelig. Først modtoges (gjennem Kand. Tauber) Kand. Winthers i Løbet af flere Aar indsamlede danske Orme, især Hav-Børsteorme (*Chætopoda*): 75 Arter; derefter, fremdeles ved Kand. Tauber, de af forskjellige (Schjødte, Krøyer, Meinert, Collin, P. E. Müller, Tauber) indsamlede danske Hav-Orme: 110 Arter, foruden 11 fra andre (til Dels nordiske)

Lokaliteter. Mindre Bidrag skyldes Fisker Willumsen, Havnefoged Birch, Adjunkt Juel, Dr. Warming, Kand. Traustedt, Lieutenant Vandel, Etatsraad Riise og Kolonibestyrer Lytzen. Hr. Kand. Levinsen har i Aarets Løb i nogle ugentlige Timer været beskæftiget med at gennemgaa hele dette Materiale, sammenligne det med det tidligere tilvejebragte og saaledes forberede den endelige Ordning og Indretning af omfattende dansk-nordiske Samlinger paa dette Omraade, Doubletternes Udsondring til Bortbytning o. s. v.

Der har været uddelt 65 Adgangskort til naturhistoriske, polytekniske og seminaristiske studerende. Af fremmede Videnskabsmænd have Dhrr. Konservator Collett fra Christiania, Dr., Docent Leche fra Lund, Professor Rolleston fra Oxford og Dr. Foettinguer fra Brüssel aflagt gjentagne eller længere Besøg i Museet for deres Studiers Skyld. Dr. Danielssen besøgte ligeledes Museet under sin Nærværelse her i Anledning af Universitetsfesten.

Bortbyttet til andre Samlinger: til det kejserlige zoologiske Museum i St. Petersborg 80 Fiskearter; til Museet i Lyon 1 Anarhichas minor (Sø-Ulv), og til „British Museum“ i London 1 Exemplar af samme Fiskeart, 1 Pelamys chilensis og Hovedet m. m. af en Acanthocybium Solandri. Enkelte Doubletter af Fiske ere afgivne til studerende og Lærere (cand. mag. Sørensen, stud. mag. R. Bergh og Adjunkt Juel) til Undersøgelse eller til Undervisningsbrug.

Museet har i Aaret 1879 efter de stedfundne Optællinger været besøgt af 55,878 Personer.

Tredje Afdeling.

(Professor Schiødte).

I. Samlingerne af tørrede Insekter.

A. Generalsamlingen. 1) Fortsat Ompræparering og Opstilling af Hvepsernes Orden, med Sammendragning af den Drewsenske Samling og Museets, som i Aar er blevet forøget ved Kjøb af et betydeligt Antal nye Arter fra forskjellige Verdensdele. Det nu færdige er opstillet i 30 store Skuffer og omfatter Familierne Tenthredines, Sirices, Ichneumones, Bracones, Chalcidæ, Proctotrupii, Pteromalini, Cynipidæ, Chrysides, Formicæ og Mutillæ. 2) Fuldent Opstillingen af de tovingede Insekters Orden; hele Samlingen fylder nu 17 Skuffer og indbefatter 5380 Exemplarer i 2121 Arter. 3) Opstillet en særlig grønlandsk Samling af tovingede Insekter (51 Arter).

B. Den danske Samling. 1) Fortsat og fuldent Opstillingen af Chrysomelerne (25 Skuffer), 5805 Expl. i 215 Arter. 2) Fuldent Opstillingen af Heteromererne, som fylde 15 Skuffer med 112 Arter (2983 Expl.). 3) Opstillet Cucujidæ (1 Skuffe), 15 Arter i 317 Expl. 4) Begyndt Opstillingen af Dytisei; Gruppen Haliplini er færdig (1 Skuffe). 5) Fortsat Opstillingen af Formicæ (Grupperne Formicæ og Poneræ), 4 Skuffer. 6) Fortsat med den nye Bestemmelse og den midlertidige Sammenstilling af Hvepserne (Sammendragning af de store, af Bestyreren og Fabrikant Chr. Drewsen skjænkede Samlinger). Foruden de fra forrige Aar færdige Ichneumones (254 Arter) er fortsat med Cryptidæ (433 Arter), Ophionidæ (289 Arter), Pimplidæ (169 Arter) og Tryphonidæ (388

Arter), i alt 1540 Arter af danske Snyltehvepser. Desuden ere Gravehvepserne (115 Arter), Chrysidæ (20 Arter) og Vespidæ (31 Arter) bearbejdede paa samme Maade. Bierne ere under Arbejde. 7) Begyndt Ompræparation, saa vidt nødvendig, og endelig Opstilling af de nys nævnte Ichneumonidæ; det færdige udgjør 220 Arter (50 Skuffer).

II. Samlingerne af Arachnider i Spiritus.

A. Generalsamlingen. 1) Bestemt og opstillet de i Aarene 1876—79 tilkomne Mygalidæ. 2) Bestemt og opstillet de i Aarene 1876—79 tilkomne Skorpioner. 3) Bestemt og opstillet de af Hr. Hofjægermester Benzon og cand. mag. Sørensen i 1877—78, meest fra Sydamerika hjembragte Gonyleptider og Opilionider. Disse tre større Grupper ere for Øjeblikket bestemte fuldt ud à jour med Literaturen; Mygalidæ fylde nu 65 Glas, Skorpionerne 160 Glas, Gonyleptider og Opilionider 86 Glas.

B. Den danske Samling. Betydelige Indsamlinger ere i Sommeren 1879 foretagne i forskellige Egne af Landet, især ved cand. mag. Hansen og Konservator Løvendal. Udbyttet, tilsammen med ældre Indsamlinger, er under livlig Bearbejdelse, nærmest med Hensyn til Afbildningsværket „Zoologia Danica“.

III. Samlingerne af Krebsdyr i Spiritus.

A. Generalsamlingen. 1) Landisopoderne ere blevne monografisk bearbejdede, betydelig forøgede ved Bytte og Gaver samt kritisk bestemte (140 Glas). Det videnskabelige Udbytte vil blive offentliggjort i et Arbejde af Hr. Budde-Lund. 2) Fiskebjørnene (Cymothoæ) ere under monografisk Bearbejdelse, hvorved foruden Museets Materiale tillige benyttes det overordentlig store Materiale, som til dette Øjemed velvillig er udlaant fra Museerne i Bergen, Berlin, Bonn, Christiania Hamburg (Godefroy), Göttingen, Leiden, Paris, Stockholm, Wien og Upsala, samt Museerne Peabody og Cambridge i Nordamerika. Af den ved Bestyreren og Dr. phil. Meinert i Forening udarbejdede Monografi er udkommet i „Naturhistorisk Tidsskrift“ 12 B. 1 & 2 H. et første Afsnit, Familien Ægidæ, med 7 Kobbertavler, foruden et indledende mindre Arbejde (De Cirolanis Ægas simulantibus) med 3 Tavler. Af Hensyn til de med Udlandet paadragne store Forpligtelser blive disse Arbejder affattede helt paa Latin. 3) Opstillet en Række af udmærkede Copepoder og Udviklingsformer fra Middelhavet, erhvervede ved Bytte mod danske Krebsdyr fra Dr. Paul Meyer i Neapel.

B. Den danske Samling. Indordnet og katalogiseret til Fortsættelse af den tidligere Fortegnelse i „Naturhist. Tidsskrift“, ved Dr. Meinert de betydelige Indsamlinger, som i Sommeren 1879 ere udforte ved Skrabninger i Øresund, Limfjorden og omkring Fanø ved cand. mag. Collin, i Øresund ved Bestyreren.

Af Gaver fremhæves: 1) Hr. Otto G. Jensen i Horsens har foreløbig skjænket omtrent Halvdelen (Ichneumones, Chrysider, Formicæ, Fossores, Vespæ) af sin betydelige danske Hvepsesamling, særlig udmærket ved Exemplarernes fortrinlige Præparation. 2) Hr. Konservator Løvendal har ved Indsamling og Klækning forøget Samlingen af danske Insekter med en Række sjældne Arter, især Biller. 3) Kunstdrejer Skeller har foræret de ved Arbejde i forskellige fremmede Træsarter fundne Larver m. m. af flere kosmopolitiske Biller. 4) Frøken Ida Sørensen har skjænket en lille, fra Ægypten hjembragt Samling af

Leddedyr i Spiritus, for største Delen Araneæ. 5) En betydelig Indsamling i Spiritus af Insekter, Insektlarver, Arachnider og Crustaceer er udført i Omegnen af New York af Hr. Ludv. Lund og af ham foræret Museet. Denne Sending var særlig velkommen, fordi Afdelingen ellers kun har haft ringe direkte Tilgang fra Nordamerika.

De Moltkeske Afdelinger.

(Etatsraad Steenstrup).

I.

Undervisnings- og Forelæsnings-Samlingen. Af literære Hjelpe-midler til Understøttelse af Undervisningen i Studiesalen og til Dels af Forelæsningerne i Auditoriet er der i Aarets Løb ved Kjøb blevet anskaffet: Hæfterne 11—15 af Prof. Brühls store anatomiske Atlas: Zootomie aller Thierklassen 4to. R. Leuckart: Die Parasiten des Menschen 2te Auflage I B. 1 H. 8vo. Dr. Ditlevsen: Menneskets Histologie, 8vo. Dr. Lütken: Skildringer af Dyrelivet i Fortid og Nutid m. talrige Figurer. Lev. 1—6. 1879. Af store Forelæsnings-tegninger er der af nye udført 2, men flere af de ældre ere blevne efterhjulpede og istandsatte.

Medens Beretningen fra forrige Aar kunde meddele Undervisningsapparatets Forøgelse med et større Antal af nye Præparater i meget forskjellig Retning, hvis Tilvejebringelse de da anførte Forhold endnu for dette Aar havde tilladt Samlingen, er i sidste Aar saa godt som al den Tid, Konservatoren har kunnet yde, og den Hjælp, jeg uden fra imod særligt Timehonorar har kunnet skaffe Samlingen, blevet anvendt paa Vedligeholdelsen af, Efterhjælp til og Tilsyn med det ofte stærkt medtagne Materiale, samt med at forberede Erhvervelsen og Indsættelsen af nye Bestanddele i Stedet for de ældre. Til sidst nævnte Øjemed er der derfor bl. a. ogsaa blevet anvendt ikke lidt paa at udstyre to Søofficerer, der velvillig tilbøde os en hjælpsom Haand under deres Rejser, med Glas, Spiritus, Net til en Indsamling af Dyr fra det indiske Hav og Nyhollands Kyst og fl. St. Flere mindre Bidrag af Sødyr, navnlig Krebsdyr, modtog Samlingen fra Sargasso-Havet ved Skibsfører Corneliussen og Lærer Wulff, fra østasiatiske Farvande ved Kapt. Thomsen, fra Grønland ved Kolonibestyrelsen Lützen og fra Danmarksstrædet ved Lieutenant Vandell. Der er imidlertid i Aarets Løb ogsaa blevet anskaffet nye og vigtige Stykker, leverede af den samme Præparator i Wien, som benyttedes forrige Aar: nemlig det præparerede og i Spiritus opbevarede Skelet af Fiskepadden: *Proteus anguinus*, og det endnu for os vigtigere, paa samme Maade beredte Skelet af en anden Fiskepadde, *Siren lacertinus*, ligeledes et smukt Skelet af det østevropæiske Steppe-Egern (*Spermophilus*).

Af udstoppede Dyr er Samlingen blevet forøget med fire Fugle (*Corvus monedula* 2: gammel og ung; *Fringilla domestica* ♂ og *Tetrao urogallus* ♀). I Spiritus er af Magasinet blevet opstillet fire nye Typer af Flaggermusenes Orden (af Slægterne *Pteropus*, *Megaderma*, *Phyllostoma*) samt et Præparat af Flaggermusvingens Bygning.

Til Grundlag af de Momenter af Palæontologien, som ethvert almindeligere Omrids af Dyreriget Hovedformer nødvendig maa medtage, er der af en til

Gjennemsyn fra Bonn bestilt Sending til Samlingen blevet udtaget nogle enkelte, der afhjælpe et Par længe følte Savn: et Par Arter *Aptychi*, 2 *Leptoteuthis*, 2 *Acanthoteuthis*, en *Limulus* sp. (Dobbeltplade), 2 *Eryon*, alle fra den lithografiske Skifer (Juratiden). Flere af de ældre mindre Pattedyr i Spiritus ere blevne omstillede, ligesaa af de andre Hvirveldyrklasser og af Ormene og Bløddyrerne.

Hvad i øvrigt Konservationsarbejderne angaar, da har der i Sommermaanederne været foretaget et meget omfattende Eftersyn af alt i Spiritus opbevaret; desuden har under Konservatorens Kontrol været udført den meget store Afvaskning og Afsøbning af de større, i daglig Brug værende Kranier og større Knogle-Præparater (Lemmerne f. Ex. af større Dyr) samt af alle i Studiesalen og Avditoriet opstillede Skeletter —, et Arbejde, der gjennemsnitlig tager henved 2 Maaneder, men i Aar lidt mere, da Tiden (det tidligere Ophør af de fleste Forelæsninger paa Grund af Jubelfesten) tillod at gjøre det i et noget større Omfang. Skjønt aarlig tilbage vendende, og i Mellemtiden ofte forøget med mange mindre Rensningsprocesser, maa der en Gang imellem i Beretningen mere særlig erindres herom til Forstaaelse af det uhyre Slid paa Gjenstandene, som baade den idelige Benyttelse og Rensningen fremkalder. At Sliddet naturligvis er desto større, jo flere de daglige eller regelmæssige Benytttere ere, er en Selvfølge. I Aaret 1879 har det været mere end sædvanligt, da Tilhørerne og Benytterne have været flere*), medens Forelæsningerne, Indøvelserne, Kollokvierne og Repetitorierne have i ugentligt Time-Antal været de samme som tidligere. Dog maa det bemærkes, at ogsaa i dette Aar, navnlig første Halvaar, have Samlingerne tillige afgivet Substratet for Dr. Lützens Forelæsninger og Repetitorier for Polyteknikerne, ligesom der ogsaa har været tilstaaet disse studerende i særlige Timer Adgang til Studiesamlingen.

Med Hensyn til den Del af Studiesamlingen, der omfatter Materialet til Oplysning af Danmarks forhistoriske Dyrefauna, skal her anføres: Foruden flere mindre Bidrag af enkelte jord- eller tørvfundne Knogler, indsendte af Hr. Hofjægermester Benzon til Benzon, cand. pharm. Friis, Rudkjøbing, Skolelærer Nielsen i Karup, Kjøbmand Chrestensen, Vordingborg, Byfoged Beck, Slagelse m. fl., har Samlingen modtaget større Forøgelser, af hvilke særlig maa fremhæves: 1) Den betydelige Tilvæxt, som Rækken af Kranierne af Landets ældre Vildsvin har faaet ved et stort Kranium af en Orne fra Hestrupgaards Mose i Vendsyssel (pr. Hjørring), overladt af Hr. Prof. Reinhardt, et lignende smukt Stykke (men uden Underkæve) fra Taastrup i Sjælland, givet af cand. med., prakt. Læge Hecquet, men frem for alt et Kranium tillige med de fleste af Skelettets Knogler af en Vildorne fra Stenalderens Tid, særlig interessant derved, at Urfolkets Flint-Kasteskyts har efterladt flere afstødte Skjærve, indvoxne i Benmassen i Dyrets Pande, og lignende Smaaskjærve sidde endnu indvoxne i selve Albueledet af det ene, stærkt beskadigede Forben. Dette Stykke, det tredje, vi her i Landet have af Stenalderens Dyr med saadanne Mærker, er givet af Hr. Proprietær F. C. Lund til Aldersro (pr. Værsløv Station), i hvis Mose Dyrets Knogler, til Dels under Hr. Lunds egen Ledning, bleve udgravede. 2) Det

*) Smlgn. de indgivne Lister over Tilhørere og Deltagere, foran S. 931 og 936. I sidste Halvaar have Deltagerne i Indøvelserne saaledes naaet op til henved 70 og i Kollokvierne til 30, Tilhørerne til over 50.

rigere Materiale af Levninger fra en større Bæverbo i Nordsjælland, som Bestyreren under Medhjælp af Hr. Forstraad Holten havde Lejlighed til at undersøge, men hvoraf forhaabentlig en nærmere Undersøgelse kan ventes udført i 1880. 3) Et Hoved (uden Underkjæve og flere af Tænderne) af en stor Landbjørn (*Ursus arctos*) fra en Tørvemose paa Langeland, hvilket for Museets Samlinger vigtige Stykke skyldes især Hr. Overlærer Lassen ved Rudkjøbing Borgerskole, der velvillig overlod det til os. Som erkjendtlig Gjengjæld har Museet sendt Skolen og Hr. Overlæreren nogle gode Undervisningsgjenstande (Kranier af flere Dyr og nogle Dyr i Spiritus) til deres Undervisningssamling, samt et Fotografi af Bjørnehovedet. Om dette og det oven nævnte Vildornehoved vil en nærmere Meddelelse, ledsaget med en Tavle, blive optaget i „Vid. Selsk.“ Oversigter for næste Aar. 4) Endelig maa anføres en ganske anselig Indsamling i de særegne Indlæg af Smaadyrs-Knogler, der findes i vore Grusgrave hist og her, og hidrøre fra en mere eller mindre fjærn Tid. Med selve Indsamlingen har Gaardmand Niels Hansen i Taarnmark pr. Faxe ydet mig al Bistand; det vidtloftige Arbejde med Sigtningen, Rensningen o. s. v. af de mange Tusinde Knogler har Hr. Kand. Traustedt udført. Samme har ligeledes ordnet Materialet af de i Aar i de arktiske Lerlag indsamlede Ferskvands-Bløddyr, samt etiketteret og indlagt enkelte, løse Knogler af 30 danske Arter af Pattedyr og Fugle iblandt Sammenligningsmaterialet.

II.

Bløddyr- og Straaledyrsamlingen har kunnet glæde sig ved følgende Forøgelser: 1. Etatsraad Riise har foræret, til Supplering af Museets Suitter af vestindiske Koraller, 23 Arter, til Dels i flere Exemplarer, deriblandt en for Museet aldeles ny Form af Stylaster-Gruppen, fra et paa en Dybde af 125 Favne optaget Telegraftov. 2. Paa en af Lieutenant Vandel, med stor Imødekommenhed fra Marineministeriets Side, iværksat Dybvandsskrabning i „Danmarksstrædet“ og paa andre Punkter af Nordhavet omkring Island, paa Dybder, der variere mellem 135 og 960 Favne, indsamledes der (foruden enkelte Orme og Fiske), 8 Arter af Echinodermer, 1 Koraldyr, nogle Havsvampe og Terebratler, deriblandt flere for Museet meget kjærkomne eller i dette savnede Former. 3. Indkjøbt af „Stazione Zoologica“ i Neapel: 3 Arter af Blæksprutter; 2 af Meduser. 4. Indsamlet af Skibsfører Thomsen: 6 Arter af Blæksprutter fra Batavia- og Madurastrædet samt 8 Arter af Konkylier samstedts fra. 5. Skjænket af Kand. Winthers Enke: en Samling af danske og skaanske Kridt-Bryozoeer. 6. Af Prof. Häckel i Jena: 9 Arter af Meduser, Havsvampe og Echinodermer.

Forskjellige mindre Bidrag fra Styrmand Corneliussen (1 japansk Fjerstjerne), Etatsraad Riise, Dr. Warming (tørrede Bryozoeer, Hydroider m. v. fra Rio Janeiro), Dr. Leche, Dr. Bergh, Prof. Roemer i Breslau, Dr. Gwyn Jeffreys i England, Lærer Wulff og Grosserer Bramsen.

Af Bidrag til den danske Favna maa fremhæves: 1) Afdøde Kand. G. Winthers Samling af danske Foraminiferer (Rhizopodeskaller), 47 Arter i Glas. (Kjøbt for 200 Kr.) 2) Foræret af stud. med. Larsen 50 Arter af Landmollusker fra Kjøbenhavns Omegn i talrige Exemplarer. 3) Indsamlet ved Strib af cand. mag. Traustedt 60 Arter af Bi- og Univalvia, Tunicata, Echinodermata og

Coelenterata samt c. 14 Arter af Land- og Ferskvands-Mollusker. 4) Lærer Lauritzen, Fanø, fire Sepia-Skaller.

Desuden forskjellige mindre Bidrag til Danmarks, Grønlands og Islands Fauna: ved Byfoged Frich (en ottearmet Blæksprutte (Eledone), ikke forhen haft som dansk), Kand. P. Tauber, Dr. Warming, Dr. Bergh, Lærer Wulff, Adj. Grønlund, Kolonibestyrer Lytzen, Fisker Willumsen, Hr. Løve, Lieutn. Caroc samt Bestyreren.

Cand. mag. Traustedt har afsluttet*) Bestemmelsen, Opstillingen samt Etiketteringen af Museets enlige Søpunge (Ascidæ simplices) fra de danske og nordiske Have og optaget en fuldstændig Fortegnelse over denne Del af Samlingen, hvis Bearbejdelse er forbundet med ikke faa Vanskeligheder og kræver baade Taalmodighed og Dygtighed; den tæller 34 Arter, hørende til 10 Slægter. Af særlige Arbejder inden for denne Afdeling har der paa Grund af den manglende Assistancehjælp kun kunnet udføres lidet; dog har Bestyreren, saa vidt hans Tid har tilladt det, fortsat med Revision, Bestemmelse og Opstilling af Cephalopoderne og fortsætter med denne meget vanskelige Klasse, hvis videnskabelige Betydning er saa meget større, som den ikke blot er en af de allerældste Dyretyper og gaar igjennem saa godt som alle Jordformationerne, men tillige er en af de Dyretyper, der har efterladt sig de talrigste Levninger. Professor Häckel har tilbagesendt den større Del af de ham tilsendte Storgopler (*Acalephæ acraspedæ*) efter afsluttet Undersøgelse. Opstillingen og Etiketteringen af denne Afdeling afventer den sidste Rests Tilbagesendelse. Det ses af Professor Häckels i Aarets sidste Maaned udkomne Pragtværk „System d. Medusen“ I, at Samlingen har ydet et smukt Supplement af Smaagopler (*A. craspedotæ*) til det ham fra andre Sider foreliggende store Materiale til dette vigtige Værk, og dette vides ligeledes at ville være Tilfældet med Hensyn til den endnu ikke udkomne 2den Del, som behandler Storgoplerne. Dette er saa meget mere tilfredsstillende, som Goplerne, paa Grund af de med deres Opbevaring forbundne Vanskeligheder, i vort Museum saa lidt som i andre høre til de stærkt repræsenterede Grupper.

Borthyttet er til Museet i Lyon 63 Arter af Echinodermer, Koraller, Svampe samt 2 nordiske Blæksprutter (*Gonatus*, *Sciadephorus*); til Museet i Wien 23 Arter af Echinodermer; meddelt Dr. Ludwig i Bremen til anatomisk Undersøgelse 2 Exemplarer af *Cidaris hystrix*.

Til Afbenyttelse ved kritiske Artsundersøgelser, der kun kunde støtte sig paa umiddelbare Sammenligninger af Originalerne, har der været udlaant under sædvanlige Betingelser til Dr. Gwyn Jeffreys i London flere Konkylier, der kort efter i uskadt Tilstand modtoges tilbage, og dermed tillige et Par engelske Konkylier (*Corbicula fluminalis* og *consobrina*), som Museet havde ønsket.

Sluttelig meddeles her de foran Side 897 omtalte Beretninger fra Bestyrerne af de enkelte Afdelinger om

De dansk-favnistiske Samlinger.

Første Afdeling.

Samlingen af danske Pattedyr — noget over 200 Expl. — indeholder alle de henved 40 Arter, som findes her i Landet, repræsenterede i danske Individier;

*) se forrige Aarsberetning.

alene en Art, en sjælden forekommende Flaggermus, haves kun i et ikke-dansk Exemplar. En betydelig Del af Exemplarerne ere tilvejebragte i de senere Aar; af Smaapattedyrene (Flaggermus, Spidsmus og Mus), er den overvejende Mængde opstillet i Spiritus i Glas, da dette er den Maade, som Sagkyndige nu til Dags anse for den til Undersøgelse og Studium af disse Dyr hensigtsmæssigste. Desuden haves et anseligt Antal Kranier og Skeletter.

Den danske Krybdyr- og Paddesamling er bragt op til 206 Glas, som indeholde et endnu større Antal Individuer, alle tagne her i Landet og repræsenterende de forskellige Udviklingsstrin.

Den danske Fuglesamling tæller omtrent 2800 Stykker af de her i Landet forekommende Arter; af de regelmæssig optrædende mangler ingen. Det maa imidlertid bemærkes, at der i det oven nævnte Tal er medregnet mange, henimod 1200, som ikke ere skudte her i Landet. Dette har sin Grund i forskellige Omstændigheder.

For det første kan en Samling, som skal repræsentere „Arternes Udvikling“ ikke lade sig nøje alene med Exemplarer af Arten her fra Landet, da en stor Del af de regelmæssig forekommende Arter kun tilbringer en Del af Aaret hos os, og dog ogsaa bør være repræsenterede i den Dragt, de bære i den Tid, i hvilken de ikke findes her i Landet. En ikke ringe Del af de i Danmark iagttagne Fugle er dernæst ikke regelmæssige Beboere, men Gjæster, som kun sjælden eller vel endog kun ganske undtagelsesvis vise sig hos os. Jo mere Tallet af Privatsamlinger tiltager, desto mindre kan Museet haabe at komme i Besiddelse af disse sjældne Gjæster, naar de en enkelt Gang skydes det ene eller det andet Sted her i Landet; da slige Fugle imidlertid dog maa være repræsenterede i Samlingen, bliver den eneste Udvej ofte at repræsentere dem ved ikke-danske Individuer, og selv i de Tilfælde, hvor Samlingen er eller kommer i Besiddelse af slige Fugle, kan „Artens Udvikling“ for saadanne Arters Vedkommende dog ikke fremstilles uden ved Supplering med ikke-danske Individuer. Endelig vare før den sidste ulykkelige Krig de i Slesvig og Holsten skudte Fugle for allerstørste Delen at anse som danske, og Museets Samling talte en Mængde saadanne. Efter Krigen bleve de, fra et politisk Synspunkt, til „fremmede“; men det lod sig af mange Grunde, og ikke mindst formedelst de meget betydelige, dermed forbundne Omkostninger, naturligvis ikke derfor gjøre strax at fjerne dem, naar de for øvrigt vare brugelige, og der er endnu mange tilbage. Der stræbes imidlertid hen til, og har i mange Aar været stræbt hen til, at faa dem erstattede af Exemplarer fra den nu værende danske Stat, og dette vil formentlig fremgaa af følgende Oplysninger. I de sidste 23—24 Aar er Samlingen blevet forsynet med mellem 1000 og 1100 her i Landet og i vore nordiske Bilande skudte Individuer, og af disse ere henved 700 komne til efter Loven af 29. Decbr. 1862; siden samme Tidspunkt ere 1000—1100 Æg af danske Fugle erhvervede.

Enhver Samlings Fremvæxt maa staa i Forhold til de Midler, den kan virke med, og de, som staa til første Afdelings Raadighed, ere i Forhold til dens forskellige Formaal ubetydelige. Blandt de ikke faa fremmede Fagmænd, som siden 1870 have besøgt Museet og første Afdeling, har jeg endnu ikke truffet nogen, som ikke forundrede sig over de ringe Pengemidler, der vare tilstaaede første Afdeling, og som ikke udtalte sig anerkjendende om, hvad der

dermed var udrettet i de forskjellige Retninger, og hertil maa jeg endelig tillade mig at knytte en Slutningsbemærkning.

Hvor megen Vægt der endog bør lægges paa favnistiske Samlinger, og hvor bestemt Museumsloven derfor ogsaa kræver dem, kan Loven dog vel næppe siges at gjøre slige til det zoologiske Museums Hovedopgave; de ere dog vel næppe mere end en Del af dets Hovedopgave. Lovens § 1 stiller Museet kun en Hovedopgave, nemlig at anlægge og udvikle saa vel almindelige videnskabelige Samlinger som ogsaa derfra adskilte Samlinger af Landets Dyr, der skulle fremstille saa vel Arterne som deres Udvikling, og de almindelige videnskabelige Samlinger nævnes, som det ses, først.

Men dette er vistnok ogsaa heldigt og rigtigt, thi den danske Favnas Fattigdom, i alt Fald for Hvirveldyrenes Vedkommende, gjør, at selv de allerfortrinligste og rigeste »danske« Samlinger vilde være i en bedrøvelig Grad utilstrækkelige til et fyldigt og frugtbringende, videnskabeligt Studium. Hvad skulde der f. Ex. kunne udrettes for Studiet af Krybdyrklassen med de 6 Arter, som findes i vort Land, eller for en grundig Kundskab til Fugleklassen alene med de omtrent 300 hos os forekommende Arter. Da Museet jo dog skal tjene og fremme Studiet af Zoologien i dennes hele Omfang, kunne de almindelige videnskabelige Samlinger jo dog vel ikke underordnes de særlige danske. Dette synes ogsaa hidtil at have været Bestyrernes Opfattelse, og det forekommer mig i alt Fald tydelig udtalt i den entomologiske Afdelings til Ministeriet afgivne Beretning for 1873—75, i hvilken der siges, at »de danske Arachnider« (den Gang) »holdes indtil videre sammen med Generalsamlingen, da denne endnu ikke kan undvære dem til Formernes Repræsentation«.

Anden Afdeling.

Den danske Fiskesamling findes i Værelset Nr. 8, som helt optages af den samt af den færøiske, islandske og grønlandske Fiskesamling.

Ved Museernes Forening for 10 Aar siden og Fiskeklassens Overgang til den nu værende Bestyrelse bleve alle i det tidligere kgl. naturhistoriske Museum, først i dettes evropæiske Samling (ved afdøde Etatsr., Prof. Reinhardt), senere i sammes Generalsamling af Fiske (ved afdøde Prof. Krøyer) opstillede og i Spiritus opbevarede Individuer af danske Fiske udsondrede som Grundlag for en dansk favnistisk Samling. Den talte omtrent 90 Arter og omtrent 280 Explr., men var dog ikke uden mærkelige Lakuner, som ikke let lode sig forklare af økonomiske Hensyn. Den blev naturligvis strax suppleret med de Arter, der vare tilstede i Universitetets Museum, men manglede i det forrige kgl. Museum, og siden den Tid er denne favnistiske Samling blevet stadig forøget. Ikke færre end 30, til Dels meget anselige Arter — altsaa $\frac{1}{4}$ af det hele nu i Samlingen repræsenterede Antal — ere i Løbet af disse 10 Aar blevne indlemmede i Samlingen med Exemplarer, fangne i de danske Vande, 30 Arter, som tidligere slet ikke vare tilstede i danske Exemplarer ikke at tale om mange andre, som vel vare repræsenterede i danske Individuer, om end kun svagt, men nu ere det paa en ganske anden og fyldigere Maade (f. Ex. Klumpfisken*) Vaagmæreren). Det behøver ikke

*) Præparationen og Opstillingen af et eneste middelstort Exemplar af denne mærkelige Fisk, opdrevet i Vejleffjord 1878, staaer Afdelingen i mere end 180 Kr., foruden Transport-Omkostninger og Museumspersonalets Arbejde.

nærmere Belysning, at et saadant Resultat ikke kan være naaet, uden at Bestyrelsen har været særlig virksom i denne Retning, og forstaaet at vække og vedligeholde Iver og Interesse for Sagen hos mange trindt om i Landet.

En Omstilling af Samlingen, hvorved der drages Omsorg for, at Arterne repræsenteres instruktivt, smukt og fyldigt af opstillede Exemplarer af begge Kjøen og alle Aldere, skrider familievis frem og er allerede gennemført for 42 Arter (tilhørende 33 Slægter); 4 andre Familier ere foreløbig gennemgaaede, men endnu ikke naaede til Omstilling. Haand i Haand med denne gaar Optagelsen af fuldstændige skrevne Fortegnelser. En Fortegnelse over de danske Havfiske, støttet paa Museets Materiale og andre Data, er udarbejdet af Kand. G. Winther og trykt i Naturh. Tidsskrift 1879.

I Værelset Nr. 8 er, som anført, ogsaa opbevaret og opstillet Samlingen af færøiske, islandske og grønlandske Fiske, hvilke Samlinger selvfølgelig stadig forøges og skride frem i endelig Ordning og Bearbejdelse ligesom de særlig danske. Af praktiske Hensyn har man derimod maattet anbringe Samlingen af meget smaa, i Rørglas opbevarede danske og nordiske Fiske og Fiskeyngel i det nærmest tilstødende Værelse (Nr. 9) sammen med lignende Suitter af andre Fiske, men i særegne Skuffer. Af de samme Grunde har man været nødt til i de samme Skabe, hvori de forholdsvis faa meget store udstoppede Fiske ere opstillede, at optage danske, nordiske og fremmede ved Siden af hverandre midlertidig. Et andet Arrangement var ikke vel muligt og vilde, om det havde været muligt, ikke være hensigtsmæssigt. I Samlingen af Fiskeskeletter vilde det ligeledes være stridende mod Benyttelsesøjemedet og meget forstyrrende at sondre danske (nordiske) og fremmede Arter eller Exemplarer.

I begge Retninger, baade med Hensyn til Anskaffelsen af Skeletter og af udstoppede Exemplarer af danske Fiske, vilde der selvfølgelig kunne udrettes betydelig mere, naar de Pengemidler bevilges, hvorom der er stillet Forslag paa Finansloven f. 1880—81; og naar der da i Tidens Løb maatte være tilvejebragt f. Ex. en større Række af større danske (nordiske) Fiske, saa vilde det maaske vise sig hensigtsmæssigt at samle dem i et eget Skab.

Forevrigt henvises til Aarsberetningerne for 1873—78.

De dansk-favnistiske Samlinger af de lavere Dyreklasser: Blæksprutter, Snegle, Muslinger, Søpunge, Pighude (s: Søstjærner, Slangestjærner, Søborrer, Søpølser), Koraldyr, Gopledyr, Mosdyr o. s. v., findes alle i Værelset Nr. 4, navnlig for saa vidt de ere udstillede til umiddelbar Beskuelse.

Paa Grund af Gjenstandenes Lidenhed er det nemlig for nogle af disse Klassers Vedkommende ugjærligt at udstille Exemplarer af alle Arter paa sædvanlig Maade i Cylinderglas med Spiritus. Beskueren vilde da intet se eller opfatte af saadanne Gjenstande, men kun Glassene, og det vilde kræve mere Plads, end dette eller noget Museum kan disponere over, at opstille dem paa en saa ødsel og uhensigtsmæssig Maade. Til Opstilling og Udstilling har man derfor af flere af disse Klasser naturligvis maattet indskrænke sig til mere eller mindre udstrakte Udvalg af de noget større, hyppig tillige mere fremtrædende Arter, alle opstillede i Cylinderglas.

Da det samme Værelse optager den hele samlede Opstilling af Orme og Havsvampe (tørrede og i Spiritus), har man for disse to Klassers i Cylinderglas opstillede Partier ikke kunnet gjøre nogen ydre Skilsmisse mellem de danske (nor-

diske) og ikke-danske Elementer. Da Gjenstandene dog alligevel maatte staa i samme Skab Side om Side med hverandre, vilde det kun foranledige Forstyrrelse her at gruppere dem alene efter Favnaen.

I samme Værelse (Nr. 4) findes Samlingerne af de i tørret Tilstand opbevarede danske Pighude (Søstjærner o. s. v.) og Havsvampe, samt de danske, færøiske, islandske og grønlandske Bløddyr, Snegle og Muslinger, alle i Skabeskuffer, i alt 111 Skuffer. I Skabe findes her fremdeles de tilsvarende Magasin- og Supplementsamlinger af danske Dyr af Sneglenes, Muslingernes, Søpungenes og Havsvampenes Klasser i Magasinglas og Rørglas; (de sidste som sædvanlig i Skuffer [15]). Af de øvrige lavere Dyreklasser (Orme, Gopledyr og Slimdyr) findes det tilsvarende Materiale i de tilstødende Værelser.

Det er overflødigt at tilføje, at alle disse Samlinger til enhver Tid ere fuldkommen benyttelige — forudsat, at en enkelt mindre Afdeling ikke netop er under Bearbejdelse —, og at der til enhver Tid med korteste Varsel kan fremsættes og paavises, hvad Museet besidder af enhver af disse Dyreklasser fra danske Vande eller danske Provinser, alt under den Forudsætning, at Afdelingen er normalt udstyret med Assistance, hvilket den jo, i Kraft af en særdeles beklagelig ministeriel Afgjørelse, der berøvede den en aldeles uundværlig Assistancesum, for Øjeblikket ikke er.

Den oven for angivne Ordning af de dansk-favnistiske Samlinger, der naturligvis under Museets fremskridende Udvikling kan ændres efter, hvad der senere maatte vise sig hensigtsmæssigt, har ganske naturlig udviklet sig af sig selv, for at undgaa en saadan Adspaltelse af Stoffet, der under Benyttelsen eller Bearbejdelsen kun kunde foranledige Besvær og Tidsspilde.

Angaaende disse dansk-favnistiske Samlingers Historie bør det her i Korthed bemærkes, at de gaa langt tilbage forud for Loven om Museernes Forening. Det egentlige Grundlag for en dansk Bløddyrsamling afgave de af den nu værende Bestyrer, Prof. Steenstrup, og Koloni-Inspektør Møller gjorde Samlinger af danske Dyr, som allerede i Fyrretyverne indlemmedes i Universitetsmuseet og senere forøgedes med store Indsamlinger af Lægen Steenbuch; omtrent samtidig erhvervedes afdøde Adjunkt Lassens Samling af danske Bløddyr til det kgl. Museum, og til begge Museer indkom der mange Bidrag fra forskellige ældre og yngre Samlere. I Halvtresindstyverne udførte Museumsassistent, Dr. Lütken i flere af sine Sommerferier planmæssige Skrabninger i danske Vande, hvorved hine Samlinger stærkt forøgedes, og ved hvilke der desuden, ligesom ved de senere ved cand. med. Hørring udførte, tilvejebragtes et betydeligt Materiale af danske Krebsdyr, Orme, Pighude o. s. v.*) Materialet til dansk-favnistiske Samlinger i disse lavere Klasser var altsaa ved Museernes Forening i et forholdsvis rigt Maal tilstede, og for den større Del endog udsondret som særlige danske Samlinger; det er senere blevet forøget betydeligt paa mange Maader, hvorom de aarlige Ind-

*) Hvad det tidligere Universitets Museum har bidraget til Kundskab om de danske Krebsdyr og deres Forekomst omkring Landet, kan til Dels ses af Dr. Meinerts Oversigt over Danmarks Dekapoder, Isopoder og Amphipoder. Til omtrent 100 Arters Forekomst har det givet Bidrag, og med 22 Arter har det kunnet forøge det store Museums danske Samling.

beretninger give Oplysning, i 1879 f. Ex. ved Kjøb af Kand. G. Winthers danske Rhizopoder og ved Optagelsen af flere større Rækker af danske Orme.

I disse dansk-favnistiske Samlinger af lavere Dyr arbejdes der stadig og særlig, saa vidt Afdelingens alt for tarvelige Midler tillade det; en af de yngre Medhjælpere er f. Ex. beskæftiget med kritisk at gennemgaa de danske Orme, og en anden har i 1879 bestemt, opstillet, etiketteret og katalogiseret de danske (nordiske) Søpunge. For de her omhandlede Dyreklassers Vedkommende foreligger der for længst trykte Oversigter: over de danske Snegle og Muslinger ved Dr. O. Mørch i Naturh. Foren.s vidensk. Medd. (1863 og 1871 og over de islandske og færøiske 1868), over de danske Pighude af Dr. Lütken (1856, 1858, 1871) og over de danske Aktinier af samme (1860), over danske Mosdyr og danske Rhizopoder af G. Winther (1874) i Naturh. Tidsskr. (3dje Række 9de Bind), og et Arbejde over de danske Orme af Kand. Tauber har for nylig forladt Trykken. For alle disse Arbejders Vedkommende, med Undtagelse af det over Rhizopoderne, hvis Materiale først senere er blevet Museets Ejendom, have disse Museets Samlinger afgivet enten hele Materialet eller Hovedgrundlaget*).

Naturligvis trænge disse Samlinger til at blive baade yderligere forøgede og forbedrede, hvorefter der med de tilstede værende Kræfter og Midler ogsaa stræbes, og her er Grund til at omtale en enkelt Forbedring, der forestod, men blev brat bortskaaet ved hin oven berørte, ministerielle Resolution. Dr. Mørch havde bestemt Samlingerne af danske Bløddyr; men han døde, inden en endelig Etikettering var naaet. Til dette Arbejde er nødvendig knyttet Afgjørelsen af visse vigtigere og finere Spørgsmaal om Grænsen mellem Arterne og deres Varieteter samt en hensigtsmæssig Opstilling af de udvalgte Repræsentanter for Formerne i glasdækkede Skydeskuffer, saaledes at der i Museet paa de offentlige Dage kan udstilles en fuldstændig tydelig etiketteret Oversigt over de danske Konkylier. Saa snart der maatte gjenbevilges Afdelingen den borttagne Assistance til konkologiske Arbejder i Afdelingen, kan dette Arbejde strax sættes i Udførelse, da en fortrinlig Medhjælp endnu kan have; men ved længere Tøven vil den vist gaa tabt for Museet.

En den danske Favna paa en egen Maade belysende Samling skal endnu til Slutning omtales, nemlig en Samling til Oplysning om den nu værende Favnas tidligere Forhold og Udbredning i Landet. Denne Samling, som ikke alene er nøje knyttet til de af mig nu i 40 Aar uafbrudt og med mange personlige Opofrelser fortsatte Studier, men ogsaa væsentlig er fremkaldt ved dem, omfatter vel i sit større Materiale nærmest de højere Dyr, men har tillige meget til de lavere Klasser, og i det hele turde den i sin Art, nemlig med det Formaal at oplyse et enkelt Lands Favna gennem Tidernes Løb, være den største Samling, der endnu haves i noget Land. Dettets nu levende Dyr ere selvfølgelig i talrige dertil særlig præparerede Tilstande som aldeles uundværlige Bestemmelsesmidler tilstede i og ved den**). Samlingen er opstillet dels i Skabene om det ene Hjørne

*) I sin Oversigt over de danske Mosdyr (Bryozoa) turde afdøde cand. mag. G. Winther lægge vel ringe Vægt paa, hvad der paa dette Omraade var udrettet, før han tog fat. Hans egen Fortegnelse viser dog, at, hvad han har tilføjet, ikke er saa overvældende i Sammenligning med, hvad der i Forvejen var tilstede i Samlingen.

***) De isolerede Præparater af Knogler m. m. udgjøre mange tusinde.

af Mezzaninkorridoren og dels i Værelset Nr. 16, der tillige er Arbejdsværelse for disse Studier.

Tredje Afdeling.

Samlingerne af danske Leddyr.

1. Insekter (Værelset Nr. 14). Samlingen er grundlagt ved Gave af Bestyreren, hvortil, ligeledes ved Gave, senere er tilkommet Etatsr. Stægers store Samling af tovingede Insekter og Fabrikejer Chr. Drewsens endnu større Samling af Hvepser. Fremdeles ere de allerfleste mindre danske Samlinger, som i nyere Tid ere dannede af Bestyrerens videnskabelige Venner og Elever, blevne skjænkede til Museet strax, efter at der for omtrent 7 Aar siden var blevet bevilget Midler til Dannelse af en dansk Samling paa Museet. Der er sat megen Kraft paa at sammenarbejde dette uhyre store Materiale, der er Frugten af mange danske Entomologers Studium og Samlerflid i over en Menneskealder.

Fuldstændig opstillede i de nye Skabe ere nu omtrent to Tredjedele af Billedernes omtrent 2600 Arter; det opstillede, der omfatter alle de større Familier, optager 182 Skuffer. Ganske tilendebragt er Opstillingen af Sommerfuglene i 119 Skuffer, af de tovingede Insekter (efter Tællingen for 2 Aar siden allerede 2082 Arter) i 152 Skuffer, de netvingede Insekter i 17 Skuffer. Der arbejdes for Tiden af al Magt paa at sammenstille, ordne og bestemme efter den nyeste Literatur Hvepserne og Bierne; man er ganske færdig i saa Henseende med de talrige og vanskelige Snyltehvepser af Ichneumonernes Familie (1540 Arter, hvoraf mange nye for Videnskaben), Gravehvepserne og Guldhvepserne (135 Arter) og Gedeamsene (31 Arter). Af Snyltehvepserne ere allerede 220 Arter indordnede i de nye Skabe i 50 Skuffer.

Antallet af Exemplarer til at oplyse Arts- og Kjønsskjellen, Afændringer o. s. v. er i Gjennemsnit omtrent 20 af hver Art og beløber sig altsaa, da den danske Samling kan antages at tælle henved 10,000 Arter, til et Par Hundredetusinder. Der lægges den største Vægt paa Exemplarenes muligst omhyggelige og renlige Præparation og let overskuelige Opstilling; uden den allerstørste Omhu i disse Henseender maa Arbejdet gjøres om igjen efter kortere eller længere Tid.

Over store Partier af disse Dyregrupper foreligge i Naturh. Tidsskrift dels Fortegnelser med Oplysning om Navnenes Synonymik, Henvisning til den paagjældende Literatur, Oplysning om Forekomst, Udbredelse og Levemaade o. s. v., dels udførlige Bearbejdelser. Til Fortsættelse af disse Arbejder ere store Forarbejder tilstede.

Til disse Samlinger slutte sig de af Bestyreren siden hans allerførste Ansettelse ved Museet paabegyndte og siden stadig fortsatte Samlinger til Oplysning af Insekternes Udviklingsformer og Levemaade, hvormed han kraftig er blevet understøttet af sine Elever. Disse Samlinger fylde nu omtrent 1800 Glas (Larver o. s. v. i Spiritus), opstillede i Værelserne Nr. 32 og 33, og to meget store Gulvskabe samt et mindre Pilleskab (Spind, Reder, Præparater til Oplysning om Insekternes Indgriben i Planteverdenen o. s. v.) i Værelserne Nr. 33 og 34. Da disse Samlinger ere af mere biologisk end favnistisk Karakter, har man endnu ikke anset det for hensigtsmæssigt at udskille de for øvrigt forholdsvis faa Gjenstande, som ikke ere danske.

Disse Samlinger ligge til Grund for og oplyses af Bestyrerens i mange Aar fortsatte Bearbejdelse i Naturh. Tidsskr. med over 80 Kobbertavler.

2. Spindeldyr (Arachnider). Samlingen, der er anlagt af Bestyreren ved Venners og Elevers Hjælp, er opstillet i Spiritus i Værelset Nr. 34. Ved en Tælling i afvigte Sommer var Arternes Antal 250; men der haves meget betydelige Magasiner, som for Tiden ere under Bearbejdelse. Denne Afdeling af de danske Samlinger staar alligevel endnu en Del tilbage for de øvrige Afdelinger, og man er endnu ikke naaet til at lade nogen Fortegnelse udkomme.

3. Krebsdyr (Crustaceer). Samlingen er dannet paa Grundlag af det i Prof. Krøyers Tid tilvejebragte og af ham bestemte og ordnede Materiale i Generalsamlingen, men er siden udvidet efter en stor Maalestok ved manges Indsamlinger i vore Vande og Haver, især candd. mag. Georg Winther og Jonas Collin, Dr. P. E. Müller, Kand. L. Lund og Bestyreren. Enkelte værdifulde Stykker ere overladte fra det forrige Universitetsmuseum. Paa nogle smaa Grupper nær er det hele bearbejdet og bestemt fra nyt af og fylder nu omtrent 750 Glas. Trykte Bearbejdelser af den største Del af denne Samling foreligge i Naturh. Tidsskr.

4. Det mineralogiske Museum 1879.

Den Sygdom, der i Fjor ramte Museets første Assistent, Hr. Hoff, har ogsaa i Aar hindret ham i at tage Del i Arbejderne i Museet. Midlertidig ere de besørgede af cand. polyt. Lorenzen, der har assisteret mig i følgende Ordningsarbejder.

Den i Fjor paabegyndte Ordning af 1) Museets Samling af Forvittringsprodukter, derunder en ikke ubetydelig Suite af Pseudomorphoser, 2) Gangdannelserne, 3) de ved Kunst frembragte Mineralier, hvoraf den største Del hidrører fra de af Forchhammer i Aarene 1853—1855 foretagne Arbejder, samt 4) Nutidsdannelserne, — er i Aar tilendebragt, og der er forfattet en Katalog derover. Han har end videre assisteret ved Ordningen og Katalogiseringen af Hovedsamlingens Afdeling af Kobber, Kvægsølv og Sølv, har besørget de aarlig forefaldende Restavreringsarbejder ved Forelæsnings- og Studiesamlingen, der trænger til stadig Eftersyn paa Grund af, at disse Samlinger nu benyttes i et betydelig større Omfang end tidligere.

Hvad der vedrører Modtagelsen og Afsendelsen af Mineralier, Bjergarter og Forsteninger, er i Hovedsagen besørget af stud. polyt. Faber, der med Ministeriets Tilladelse fungerer for Assistent Steenstrup, medens denne foretager geologiske Undersøgelser i det nordlige Grønland. Faber har dernæst ordnet og optaget Fortegnelser over flere Afdelinger af Museets Byttemateriale, og assisteret mig med at sammenarbejde Samlingerne fra Bornholms Grønsandsdannelse, fra Skrivekridtet og fra Faxelaget i Stevns Klint.

Den i Indberetningen for Aaret 1878 omtalte Bearbejdelse af Museets Dyreforsteninger fra den bornholmske Juraformation, som Akademadjunkt, Dr. Lundgren i Lund havde givet Tilsagn om at ville paatage sig, er nu afsluttet og Samlingen leveret tilbage til Museet. Han har i Museets 272 Exempl. af Juraforsteninger bestemt 24 Arter og beskrevet dem i Lunds Universitets Festskrift til vort Universitets Firehundredaarsfest.

Efter denne almindelige Oversigt over de i Aar i og for Museet udførte Arbejder, skal jeg gaa over til at anføre Forøgelserne for hver enkelt Afdelings Vedkommende.

A. Mineralsamlingen. 1) Ved mit Ophold i Paris under den i 1878 der afholdte Verdensudstilling erhvervedes til Museet forskellige Mineralier fra Grækenland, Italien, Spanien, det nordlige Frankrig, Belgien og Amerika. Deriblandt fandtes krystalliseret Zinkspath, Malachit, Blyglans, Tinsten, Phosphorit og Jordbeg, fortrinsvis i større Exemplarer. 2) Fra Mineralhandler Pech i Berlin har Museet modtaget udmærket smukke Krystaller af Svovl, Cerussit, Anglesit, Proustit, Augit, en Topaskrystal (til Værdi af 300 Reichsmark) og af nye Mineralier: Waluweit og Herrengrundit, erhvervede dels ved Bytte, dels ved Kjøb. 3) Fra Etatsraad Riise modtaget en Del Mineralier fra Elba, Schweiz, Borneo og Vestindien. 4) Fabrikant Fraenckel har foræret Museet en Samling Mineralier fra Calabrien. 5) Kjøbt hos Mineralhandler Gjethus i Norge tre Samlinger norske Mineralier, hvori findes krystalliseret Apatit, Hornblende og Albit, to sjældne Mineralier Thorit og Orangit fra Brevig, samt Pseudomorphoser efter Krystaller af Enstatit og Olivin. 6) Gedigent Sølv, krystalliseret Beryl og Hornblende fra Norge, forærede af Student Hertel. 7) En meget stor Euxenit-Krystal og nogle andre norske Mineralier ere forærede til Museet af Kapt. Olsen i Arendal. 8) En Gruppe af usædvanlig store og vel udviklede Krystaller af Kryolith, foræret af Professor, Dr. J. Thomsen. 9) Frøken Weywadt har ved Teigarhorn paa Island fortsat Indsamlingerne for Museet og tilsendt det en større Samling af Zeolither, især krystalliseret Epistilbit, Desmin, Heulandit og Apophyllit. 10) Fra Premierlieutenant i Marinen Wandel: gedigent Kobber fra Suderø.

B. Den almindelige geognostiske Samling. 1) Fra Ingeniør Petersen modtaget 40 Exempl. af Stigmaria og 3 Exempl. af Lepidodendron i Boghead-Kul fra Skotland; 2) store Stykker Obsidian fra Hrafninnahryggr paa Island, indsamlede for Museet af Jon Pjetursson i Reykjahlid, og 3) en Samling Marlekor, foræret af Hr. Jans i Ljungby i Smaaland. Mindre Gaver har Museet modtaget fra Lieutenant Bardenfleth, Grosserer Bruun, Kolonibestyrer Fencker, Lektor Jørgensen, Dr. med. Krabbe, Kandd. v. d. Recke og Østrup.

C. Den danske geognostiske Samling er forøget med: 1) en større Rullesten, hvori der er Brudstykker af Hornblendeskifer og en meget stor Flintnyre, begge fundne i Nærheden af Odense og forærede af Cand. pharm., Brygger Schjötz; 2) tre Samlinger af palæozoiske Forsteninger, mest Trilobiter, fra Andrarumskalken ved Ølenaa paa Bornholm, købte af Fabrikbestyrer Andersen; 3) Forsteninger fra Grønsandet ved Lellinge, Skrivekridtet i Stevns- og Møens-Klinter og fra Faxekalken i Faxe, indsamlede af Museets Bestyrer og Deltagerne i den geognostiske Ekursion i Juni Maaned; 4) ved stud. polyt. Hjort-Lorenzen og Faber Forsteninger fra Saltholm; 5) fra det nordiske Museum i Odense en Samling Kridtforsteninger, fortrinsvis fra Gruslag paa Fyen; 6) Forsteninger fra Kridtformationen og Jordarter fra Brunkulformationen i Jylland, givne til Museet af Cand. polyt. Lorenzen; 7) en Samling tertiære Forsteninger fra Spandet, købte til Museet ved Cand. polit. Schack-Steenberg i Ribe; 8) Prøver fra nogle Boringer i Brunkulformationen ved Vorgod-Aa, indsendte af Folketingsmand, Gaardejer Aaberg; 9) Stenarter og Forsteninger fra Kridtformationen og Brunkulformationen i Jylland og paa Fyn, samt fra Cyprineleret paa Langeland og Ærø, indsamlede

af Museets Bestyrer paa en geognostisk Rejse i Sommeren 1879; 10) danske Ferskvandsforsteninger, forærede af Dr. Mørchs Bo; 11) Ferskvandsmergel og Ferskvandskisel fra Langaa, foræret af Etatsraad, Dr. Steenstrup; 12) 74 Boreprøver fra 6 af den jydsk Kystsikringskommission foretagne Boringer ved Blaavandshuk, og 13) en Samling Prøver af Bundlagene fra forskellige Dybder i Limfjorden, optagne ved Anlægget af Limfjordsbroen og forærede Museet af Ingeniør Simoni i Aalborg. Mindre Gaver ere modtagne fra Proprietær Bech til Krusesminde, Cand. polyt. Blicher, Lærer Borre ved Testrup Højskole, Fabrikbestyrer Faye paa Lolland, Professor Heegaard, Lærer Jørgensen paa Bornholm, Ingeniør Møller, Fabrikant Ottesen ved Silkeborg, Hr. Olsen ved Vordingborg, Hr. H. Petersen, Stud. polyt. S. Poulsen, Direktør Ph. Schou, Stud. polyt. Sebelien og Seligmann, Lærer Skrydstrup i Nexø, Ingeniør Terp og Cand. polyt. Østrup.

Af Doubletsamlingen er afgivet: 1) tvende Samlinger, bestaaende af danske Forsteninger og færøiske, islandske og grønlandske Mineralier til Mineralhandler Pech i Berlin, (til Dels Ækivalent for den under A 2 nævnte Samling); 2) en Samling norske, islandske og grønlandske Mineralier til Professor Schepard i Massachusetts; 3) krystalliseret Epistilbit til Professor Des Cloizeaux i Paris og til Museum d'histoire naturelle sammesteds; 4) Thorit og Orangit fra Brevig til Professor Blomstrand i Lund; 5) en Samling af 100 Mineralier og 15 Bjergarter til Etatsraad Riise, for at afgives til en Skole paa St. Thomas, og 6) 55 Mineralier og Bjergarter til Komplettering af den mineralogiske Samling paa den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. For de under 2, 3 og 4 anførte Samlinger vil der senere blive tilstillet Museet Vederlag.

Bøger og Kort. Af de til Museets Haandbibliothek anskaffede Bøger maa fremhæves: Roemer, *Lethaea palaeozoica* I Th.; Barrande, *Système Silurien du centre de la Bohème* Vol. V, og *Fortsættelserne til Paléontologie Française, Terrain Jurassique*; Leonhard u. Geinitz, *Neues Jahrbuch für Mineralogie, Geol. u. Paläontologie* 1879; Groth, *Zeitschrift für Krystallographie u. Mineralogie* 1879 og Zittel, *Handbuch der Paläontologie*. Fra det kgl. danske Videnskabernes Selskab har Museet modtaget som Gave: 3 af Generalstaben udgivne Kortblade over Jylland; 11 af de af »Sveriges geologiska undersökning« udgivne Kort med tilhørende Beskrivelse, Nathorst, Floran ved Biuf I og II, og 9 mindre Afhandlinger, et af »Finlands geologiska undersökning« udgivet Kort med tilhørende Beskrivelse, samt Kjerulf, *Udsigt over det sydlige Norges Geologi med Atlas og geologisk Oversigtskort* 1879. Fra Professor Kjerulf: *Geologisk Kort over det søndenfjeldske Norge* i 10 Blade med Profiler, 1858—1865. Fra Akademiadjunkt, Dr. Lundgren: 20 Exemplarer af hans *Bidrag till kännedomen om Juraformationen paa Bornholm* 1879. Fra Dr. Lütken: *Tschudi, Die Huanolager an der peruanischen Küste* 1849. Fra den portugisiske Regering: *Carta geologica de Portugal* 1876. Fra Pariserudstillingen 1878: *Taylors to geologiske Kort over Ny Syd Wales*.

Museet har været benyttet i 8 Timer ugentlig i det første Halvaar af 40 og i det andet Halvaar af 49 studerende. For Publikum har det været aabent en Gang ugentlig i to Timer og besøgt af 278 Personer.

I Juni Maaned foretoges geognostiske Ekursioner til det sydlige Sjælland og Møen med 4 studiosi magisterii og 10 Polyteknikere og til Høganæs og Kullen med 5 studiosi magisterii og 12 Polyteknikere. Udgifterne dertil udrededes af

den polytekniske Lærestalt med 500 Kroner og af de Moltkeske Legater med 195,90 Kroner.

5. Det kemiske Laboratorium 1879—80.

(Professor Julius Thomsen).

Antallet af studerende, som have benyttet den praktiske Undervisning i Laboratoriet, har været større end nogen Sinde tidligere. Medens Antallet af studerende for de 6 Aar 1871—77 holdt sig næsten uforandret og i Gjennemsnit udgjorde 103 studerende pr. Semester, steg Antallet i Biomet 1877—79 til 113; men i Høstsemestret 1879 meldte sig 121 studerende til den praktiske Undervisning, og i Foraarssemestret 1880 steg Antallet endog til 136. Allerede Antallet 121 var større end det, som Laboratoriet burde modtage; thi det forudsætter en samtidig Beskæftigelse af omtrent 110 studerende, medens Laboratoriet kun disponerer over 97 Arbejdspladser, naar alle Lokaler ere tagne i Brug. Ved en stærkere Sammentrængning af de studerende lykkedes det dog, at komme over Vanskelighederne i dette Semester, endskjønt Undervisningen nødvendigvis maatte lide noget derved. I Foraarssemestret 1880 meldte der sig imidlertid 136 studerende, og det var nu ikke længere muligt under uforandrede Forhold at skaffe et saa stort Antal studerende den fornødne Plads.

Det eneste Middel, hvorved det kunde blive muligt at beskæftige et saa stort Antal af studerende i de eksisterende Lokaler, var en Udvidelse af Arbejdstiden, og med Ministeriets Tilladelse blev denne, som hidtil havde udgjort 12 Timer ugentlig, udvidet til 16 Timer, fordelte paa 4 Dage, idet man tillige fastholdt det hidtidige Maximum af 12 Timer for den enkeltes Øvelsestid. Paa denne Maade blev der altsaa indvundet $\frac{1}{3}$ af samtlige Arbejdspladser, idet de studerende, som under tidligere Forhold vilde have nydt Undervisning i 4 Dage à 3 Timer, nu modtog denne i 3 Dage à 4 Timer, og af de 136 studerende arbejdede saaledes 100 samtidig i Laboratoriet.

Arbejdstiden, som hidtil havde været fra Kl. 12—3, blev herved forlænget til Kl. 12—4. Det var en Selvfølge, at det forøgede Arbejde, som derved blev paalagt Laboratoriets Assistenters, maatte honoreres, og det fornødne Beløb blev dels afholdt af Laboratoriets Indtægter, dels i Følge Tillægsbevillingsloven for 1879—80.

Laboratoriet har ved denne Foranstaltning udviklet sin Modtagelsesevne til en Grænse, som ikke kan overskrides, og skulde Tilstromningen til Laboratoriet vedblivende tiltage, vil dette ikke se sig i Stand til at modtage samtlige studerende, førend der ved Udvidelser af Laboratoriet eller ved Nybygninger er skaffet den fornødne Plads.

Antallet af studerende.

	Medicinske studerende.	Farmaceutiske studerende.	Polyteknikere.	Andre studerende.	I alt	
					studerende.	Antal af ugentlige Arbejdstimer
Høstsemestret 1879.....	47	55	13	6	121	1323
Vaarsemestret 1880.....	6	52	9	7	136	1616

Antallet af Examina.

Praktisk Examen har været afholdt for følgende Antal studerende.

	Lægevidenskabelig Forberedelses Examen.	Farmaceutisk Examen.	Polyteknisk Examen.	Antallet af praktiske Prover.
Januar 1880.....	16	17	3	73
Juni 1880.....	21	27	„	102

Laboratoriet har i Aaret 1879—80 ikke alene været meget virksomt paa Undervisningens Omraade, men har tillige udviklet en betydelig videnskabelig Virksomhed. Af Prof. Julius Thomsens „Thermochemische Untersuchungen“ ere Afsnittene XXX—XXXII blevne fuldendte; de omfatte Undersøgelserne over de kulsure Salte og over Kvælstoffets Affinitetsforhold og ere trykte i „Journal für praktische Chemie“; hans Arbejde over „Chemische Energie und elektromotorische Kraft“ er offentliggjort i „Annalen der Physik und Chemie“, og hans Undersøgelser over Kulstofforbindelsernes Theori, hvis Resultater han meddelte paa Naturforsker mødet i Stokholm i Juli 1880, ere trykte i „Berichte der chemischen Gesellschaft zu Berlin“. Assistent Th. Thomsen har ført sine Undersøgelser over forskjellige Træsarters Ved til en foreløbig Afslutning og meddelt Resultaterne af samme paa Naturforsker mødet i Stokholm. Assistent Steenbuch har fortsat sine Undersøgelser over Forfalskning af Fødevarer og andre Handelsvarer.

6. Det astronomiske Observatorium 1879—80.

(Professor Thiele).

I afvigte Universitetsaar er en væsentlig Del af Beregningen af den i Fjor udførte Længdebestemmelse udført tillige med supplerende Undersøgelser til denne, hvorved især en mærkelig, tidligere ukjendt, systematisk Fejl ved de anvendte Kronografer er blevet belyst. Alle Observatoriets Instrumenter ere blevne satte i bekvem Forbindelse med Kronografen. Meridiankredsen er blevet indrettet til Anbringelse af Hjælpemikroskoper, og ved disse ere Delingsfejlene bestemte for Hoveddelestregerne paa den fint delte Kreds. Den Formodning man tidligere havde om, at denne Kreds havde lidt en væsentlig Beskadigelse, er i høj Grad afkræftet ved denne Undersøgelse. Med den store Refraktor har Hr. Kand. Pechüle anstillet en Række spektroskopiske Arbejder og tillige en Del Observationer af Planeter og Kometer. To studerende have benyttet Observatoriets Instrumenter til Øvelse. Som sædvanlig har Observatoriets Bibliothek modtaget værdifulde Gaver fra udenlandske Videnskabsmænd og astronomiske Instituter, især Fortsættelser af Observationssamlinger.

7. Den farmakologiske Samling 1879—80.

(Professor Warncke).

Samlingen er blevet forøget ved Gaver fra Apothekerne Madsen og Piper. Den har været benyttet af medicinske og farmaceutiske studerende i et Antal af c. 90, og de mikroskopiske Præparater, den ejer, ere som sædvanlig udlaante til videre komme.

8. Det pathologisk-anatomiske Museum 1879—80.

(Lektor Lange).

Foruden sin ordinære Indtægt af 660 Kr. har Museet i Finansaaret 1879—80 af det til extraordinære Udgifter ved det medicinske Fakultet disponible Beløb erholdt et Tilskud af 100 Kr. samt ved Bevilling paa Finansloven et Tilskud af 117 Kr. 51 Ø., begge Beløb som Bidrag til Anskaffelse af et Skab, til hvilket der allerede i det foregaaende Aar extraordinært var udredet 65 Kr. 49 Ø. *), og for hvilket Betalingen nu efter de nævnte Tilskud i sidste Finansaar er fuldstændig erlagt. Museets Indtægt har saaledes i alt været 877 Kr. 51 Ø. Af dette Beløb er 60 Kr. efter Bestemmelsen anvendt til Museets Offentligholdelse (ved Prosektor Dahl), medens der til den lavere Betjening, Budløn, Renholdelse af Museet er medgaaet 144 Kr. 99 Ø., til Instrumenters Vedligeholdelse 1 Kr. 20 Ø., og endelig til Kemikalia og Glas til Præparaters Opbevarelse 453 Kr. 81 Ø. samt til Afdrag paa [det oven omtalte Skab 217 Kr. 51 Øre. Som sædvanlig har altsaa den daglige Betjening, Konserveringen af Samlingen og dens nødvendige Fornyelse og Forøgelse opslugt de ordinære Indtægter saa fuldstændig, at der ikke alene ikke har kunnet blive Tale om Anskaffelsen af nye Instrumenter og Apparater, skjønt der saa vel for Undervisningens som for de videnskabelige Undersøgelers Skyld føles stor Trang til saadanne, men at man endog med Hensyn til Indlemmelsen af nye Præparater i Samlingen har maattet paalægge sig betydelige Indskrænkninger. Da dette uheldige Forhold gjentager sig Aar efter Aar, og Museet saaledes trues med at komme længere og længere bort fra den ønskelige Fuldstændighed og Undervisningsapparatet bliver mere og mere forældet og ufyldstgjørende, er Museets Bestyrer indgaaet med et af Fakultetet og Konsistorium anbefalet Andragende til Ministeriet om en Forhøjelse til 1000 Kr. af det aarlige Tilskud til Museet og et Tilskud paa 1000 Kr. en Gang for alle til Afhjælpelse af de mest følelige Savn. Forslag herom er optaget paa Finanslovforslaget for 1881—82 **).

I Aarets Løb er Omkatalogiseringen af Museet og den dermed forbundne Revision og til Dels nye Etikettering af Præparaterne fortsat. Af Hensyn til Udgifterne til Glas og Konserveringsvædsker har man kun kunnet forøge Museet med 60—70 nye Præparater (foruden en Del hærdede Gjenstande til mikroskopisk Brug), skjønt mange flere og til Dels for Museet meget ønskværdige Præparater have staaet til dets Raadighed og skjønt det nævnte Antal næppe strækker til som Erstatning for, hvad der efterhaanden maa udrangeres af Museet, fordi det af en eller anden Grund bliver ubrugeligt. Museets tidligere omtalte, omfangsrige og megen Tid krævende frivillige Virksomhed som pathologisk-anatomisk Konsulent for Hospitaler og private Læger hele Landet over er fortsat paa sædvanlig Maade.

IX. Universitetets Forhold ud ad til.

I April Maaned 1880 modtog Universitetet en Indbydelse til at overvære Buda-Pest Universitetets Jubelfest d. 13. Maj s. A. til Minde om dets Restavra-

*) Univ. Aarb. 1878—79 S. 833.

**) Det nærmere herom vil indeholdes i et senere Hæfte af Aarbogen.